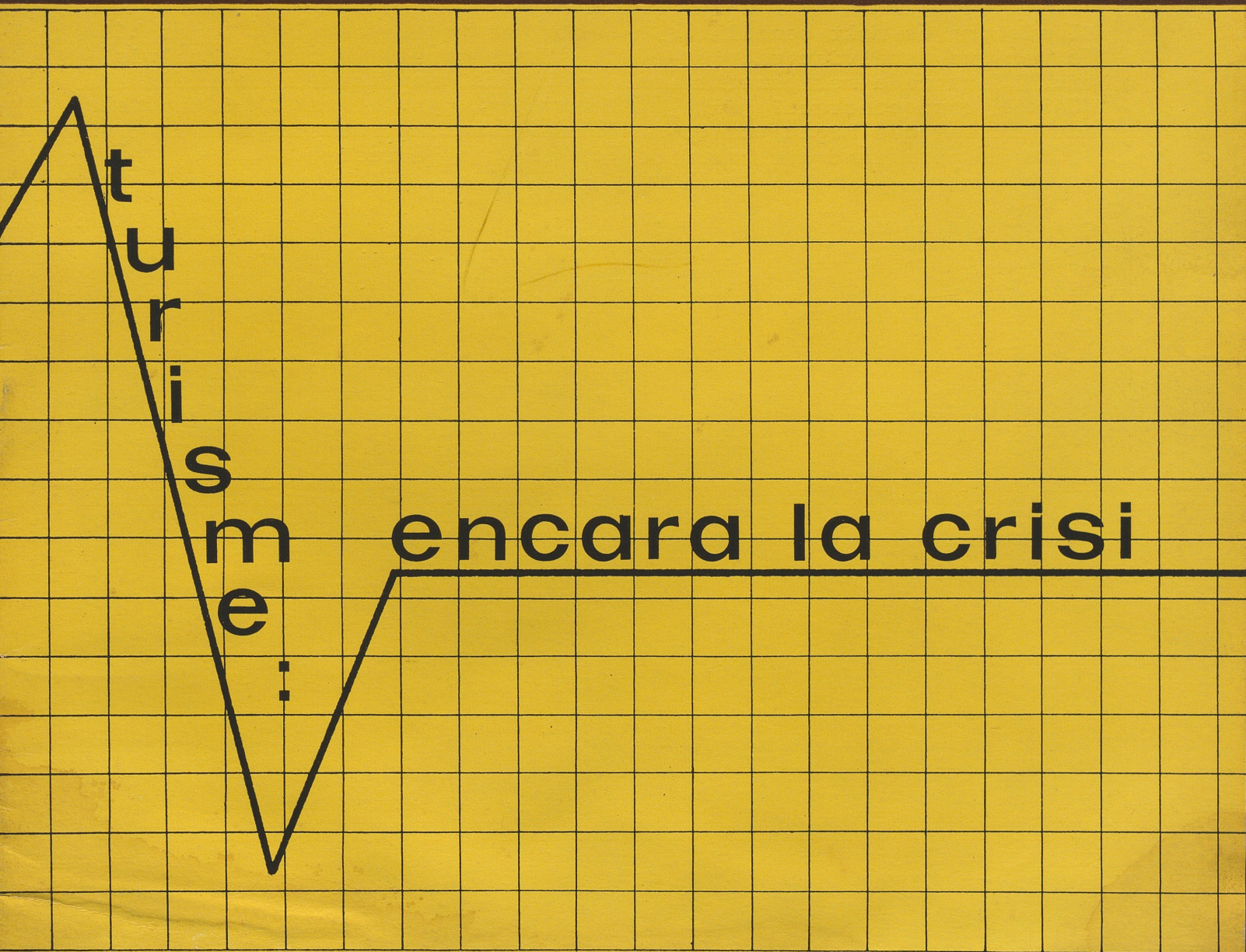

octubre 75

nº652

25pts

ESTIU 75

la nostra llengua a l'escola
eleccions sindicals

ESTALVIAU LA MEITAT. BANCA CATALANA HI POSA LA RESTA

El sistema és molt senzill. ¿No és ver que estalviau una quantitat fixa cada mes pensant en qualque cosa concreta? Fins i tot pot ser que hàgiu calculat el temps aproximat que haurà de

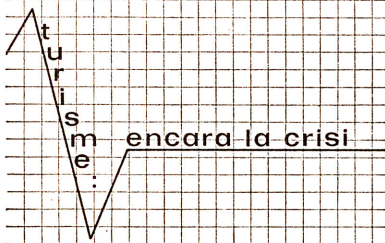
durar el vostre estalvi. Doncs bé: Confiau-nos els vostres estalvis periòdics des d'avui mateix, i quan hàgiu arribat a la meitat del que necessitau, demanau-nos un crèdit per la resta.

lluc

OCTUBRE 75

octubre 75
n.º 652
25pts
ESTIU 75

la nostra llengua a l'escola
eleccions sindicals

PORTADA

L'estiu és passat i els turistes... també. ¿Ha persistit encara la crisi? L'escola comença: ¿hi entra la nostra llengua?

Portada de Lluís Fiol

LLUC

Revista mensual, n.º 652
Any LV

Direcció:

PP. Missioners dels Sagrats Cors
Monestir de la Real - Ciutat de Mallorca

Informació i correspondència:

Apartat de Correus n.º 619
Telèfon 22 32 99
Palma

Director: Bartomeu Suau Tugores

Conseller-Delegat: Manuel Soler i Palà

Caps de Redacció: Josep M. Llompart i
Pere Llabrés i Martorell

Subscripció: 250 ptes. anuals
Estranger: 300 ptes. anuals
Preu de l'exemplar: 25 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

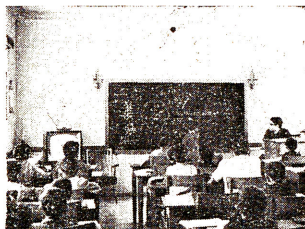
Imp. SS. CC. - Balmes, 89
Dipòsit legal: P. M. 276-1958

=Sumari=

Pàg.

- 2 **EDITORIAL:** Un tema sempre viu a les Illes, més ara davant el curs que s'inaugura: **Cap a la Universitat.**
3 **¿Com ha estat el Turisme durant la temporada gran de l'estiu que ja ha tancat portes? Sebastià Verd us ne fa l'anàlisi: encara la crisi.**

5

Aquest mes tornam a insistir en un tema i una problemàtica que cal resoldre urgentment **a les nostres escoles: l'ensenyament de i en la nostra llengua**, el català parlat a les Illes. Aina Moll us exposa les solucions i perspectives tant a guarderies i pre-escolar com a E.G.B.

- 7 **TAULA RODONA** sobre les eleccions sindicals: **La classe treballadora davant una alternativa.** Intervenien obrers elegits a la primera volta de les eleccions i que es volen presentar a la segona.

- 9 **L'ESGLÉSIA NOSTRA: Per a una tasca evangèlica d'alliberament.** Presentam aquest mes una reflexió d'una vintena de sacerdots mallorquins que arribaren a formular un **consensus**, definidor i aclaridor de la tasca de l'Església d'avui.

- 11 **LA RODA DEL MÓN.** Aquest mes traduïm una editorial del prestigiós diari francès **LE MONDE** sobre Còrsega: **L'exemple dels veïns** (24 agost 75).

- 12 **ESTUDIS.** Josep Massot i Muntaner analitza la postura de **Miquel Costa** davant els corrents polítics de l'època, sobretot **el mallorquinisme** del poeta pollencí.

- 14 **Trencavel: Cap a un nou humanisme. La utilitat de l'art.**

- 15 **ART.** Conversa de «Crònica de Tres» amb **Miquel A. Femenias**, on l'artista exposa les seves actituds davant l'art i la vida, el seu refús dels sistemes i la seva formació.

18

Damià Huguet ha assistit al darrer **Festival de cinema de San Sebastián**, l'únic espanyol de categoria A, exponent del nostre cinema «oficial». D. Huguet titula la col.laboració que ens ha enviat: **Els calls d'una mediocritat justificada.** Més comerç que no art, més exposició oficialista que no lliure creativitat. Llegiu detingudament aquesta crònica.

- 20 **Memòria de les activitats de l'Escola d'estiu 1975.** Una exposició clara i detallada d'aquesta empresa conjunta de l'Escola Normal, Col·legi de Llicenciats i Obra Cultural Balear, que es va llegir a la clausura, el passat dia 10 de setembre.

- 21 **L'escola del camp.** Inquietuds, perspectives i participació de gent del camp mallorquina a la U.C.E. de Prada. Escriu Tomeu Fiol.

- 23 **Destacada presència de les Illes a la Universitat Catalana d'Estiu**, crònica de Manuel Domenech.

- 24 **92 anys del FELANITX.** Amb motiu de ser concedida a aquest setmanari la medalla d'argent de la seva ciutat, Miquel Marquès i Coll pronunciarà un discurs que reproduïm pel seu interès en destacar la transcendència d'una publicació periòdica a un poble de Mallorca.

- 25 **Algaida. La nit de Sant Jaume (entre el desconcert i el miracle)**, per Gabriel Janer Manila.

- 26 **Joventuts Musicals. Estiu 75.**

- 26 **II Festival, a Inca, de la Nova Cançó mallorquina.**

- 27 **Des de Menorca: Cançó 75. Enguany no hem tingut sort.**

- 28 **Crònica de Barcelona. Pobre des de la Rambla**, per Biel Mesquida amb la col.laboració de Quim Monzó.

CAP A LA UNIVERSITAT

S'inicia un altre curs universitari, i les perspectives generals —com han fet notar també altres mitjans informatius— no semblen gaire diferents que el curs passat, el més revolt que recordam. Els pocs canvis que s'anuncien tendeixen encara a fer més rígides les possibilitats d'actuació, i no han estat ben rebudes per alguns sectors. Temem que la situació conflictiva continuarà.

Contrastant amb l'expansió dels estudis i l'increment de l'alumnat, el pressupost —almenys a algunes universitats— és inferior al de l'any passat, i l'austeritat econòmica haurà d'arribar a nivells radicals. La disminució del pressupost —i probablement la intenció de treure problemes de davant— obligarà a una reducció del nombre de professors contractats (no numeraris). S'exigirà als PNN que vulguin continuar en la docència una dedicació màxima, que afavorirà les possibilitats d'investigació, però aquesta exigència no ve compensada per l'ampliació del període contractual (que no sol passar de dos anys) ni molt menys per la firma de contractes laborals. La inseguretat dels PNN continuarà creant motius d'intranquil·litat, ja que no han estat ateses les peticions que formularen el curs passat, a pesar de ser els professors que carreguen amb el màxim de les ensenyances universitàries.

Si el professorat és reduït (i pot ésser que amb criteris extra-professionals, eliminant els elements més incòmodes) i creix el nombre d'alumnes, és evident que la proporció d'alumnes per professor encara serà més gran. La massificació, els contactes més i més esporàdics i fugissers amb els professors atrafegats, i la deficiència de moltes instal·lacions acadèmiques no contribuiran a evitar les tensions, i més si pensam que la Universitat és la caixa de ressonància de moltes altres inquietuds de la societat en general.

editoria

A l'àmbit de les nostres illes, dins del condicionament que suposa el marc general, les perspectives tenen matisos més esperançadors. Sense oblidar que encara ens queda molt de camí per fer i molts de problemes per resoldre, hem de reconèixer que darrerament s'han fet algunes passes importants cap a la consecució de la futura Universitat Balear: disposam ja d'un Vice-rectorat que comprèn tots els centres universitaris de les Illes, i sembla que aviat es constituirà al seu entorn una Junta Coordinadora amb representació de tots els estaments de cada centre. Les possibilitats de gestió autònoma i democràtica que això implica en principi no ens poden passar desapercibudes, ni tampoc la cooperació efectiva que se'n pot derivar.

Per altra banda, el nomenament de Bartomeu Barceló com a nou Degà de la Facultat de Filosofia i Lletres, la creació de nous estudis i l'ampliació dels que ja s'havien iniciat (a pesar de la negativa als de Biològiques) són altres aspectes d'interès indubtable en el procés de creixement i sòlida estructuració de la nostra Universitat, que voldríem, per damunt de tot, arrelada en els problemes de totes les nostres illes —en el marc cultural català i amb perspectives universals—, i de cap manera reproducció mimètica i sucursalista d'estructures estereotipades i sense relació amb la nostra realitat.

Que el curs que ara comença representi un avanç constant cap aquest objectiu, a pesar de totes les dificultats.

RÀDIO POPULAR

C. O. P. E.
MALLORCA

MALLORCA AL VENT

De dilluns a divendres a les 15'30 h.

CANÇONER D'AVUI

De dilluns a dissabte a les 11 h.

Realitza: Joan Manresa

LLIÇONS DE CATALÀ

De dilluns a dissabte a les 15'55 h.

RONDAIA MALLORQUINA

Dimarts a les 18'30 h.

Diumenges a les 22'30 h.

Arxiu de Fonoteca de l'Emisora

RÀDIO POPULAR ÉS COSA NOSTRA

De dilluns a dissabte de 9 a 10

en Freqüència Modulada

SEBASTIÀ VERD

ESTIU

1975

TURISME:

Encara crisi

Arribada la tardor, pareix que hem de passar comptes de la temporada d'estiu. Enguany han vingut més turistes que l'any passat i, pot esser, quasi els mateixos de 1973. La crisi, malgrat tot, no ha estat superada. L'economia ja no pot oferir la possibilitat d'un ambient despreocupat com temps enrera. Vivim, no hi ha dubte, moments de canvi, és a dir que la crisi fa el seu camí i encara no sabem a on ens ha de dur. Sis milions de passatgers han anat i vingut per l'aeroport de Son Sant Joan. Els hotels de poques estrelles han estat de gom en gom. El turistes han omplert les platges i els carrers de Ciutat. Mallorca ha tornat esser una de les zones més atractives pels europeus del Mercat Comú. ¿De què ens serveix això?

No siguem infants. El turisme ha salvat Mallorca d'una misèria. Ha acostat l'illa no sols a Europa com a continent, al qual pertany culturalment, sinó que, com a passa primera, l'ha duita prop de les costes peninsulars. La Península se n'ha servit del turisme mallorquí, però, en primer

lloc els qui se n'han beneficiat són els propis mallorquins que han trobat feina a ca seva, els qui menys, i alguns s'han enriquit. L'Illa viu de i per al turisme i seria de folls revolucionar aquest sistema i intentar de la nit al dia canviar-ho tot, encara que sí seria molt convenient anar preparant una plurificació de l'economia, donant entrada a una indústria neta. Bé, però el turisme hi és i ha d'esser-hi sempre, per això és que enguany hem pogut alenar tranquils. Sembla que els estrangers han trobat la sortida de la crisi i tornen a viatjar.

Els turistes hi són o, millor dit, hi han estat, perquè la temporada pareix que és curta. Bon senyal que, els hotels s'hagin omplert, encara que el resultat econòmic no siguin, pensant-ho bé per pegar bots d'alegria. Els preus són mínims. El negoci, per bastants d'establiments, ha estat ruïnós. Hem anat de sorpresa amb sorpresa i, de cop en sec, saltà la llebra: l'*overbooking*. S'ha donat la culpa als hotelers i aquests l'han engegada als agents de viatges. De fet, com molt bé se sap,

POLISSES
PER SENTIR-SE SEGURS

Vostè les necessita pel seu negoci, casa, vehicle... i també per la seva pròpia vida.

Demani informació sense compromís a qualsevol de les nostres oficines i agents.

MARE NOSTRUM
vol estar al seu servei.

DIRECCIÓ GENERAL:
Via Roma, 45 - Tel. 212800
PALMA DE MALLORCA

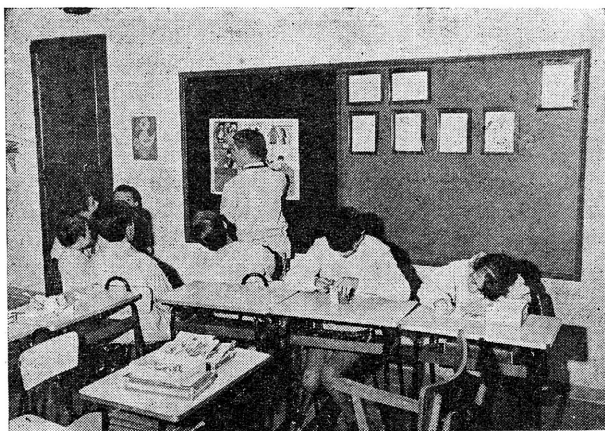
el control dels «tours operators» dins el mercat hotelier sona com un colonialisme. Les autoritats espanyoles feren un esforç per evitar l'escàndol i amenaçaren els infractors de les lleis amb fortes multes. Els diaris anglesos aprofitaren per dur a terme una campanya de desprestigi i tot junt, donà una impressió de pobresa dins Mallorca, de destrucció, de falta de planificació, d'individualismes... La Imatge de Mallorca corre el perill de cotitzar-se molt poc al mercat. Els preus baixen.

Aquest és el resum de la temporada. Molts turistes durant el mesos de juliol i agost. *Overbooking* a devuit hotels. Desprestigi exterior. Falta d'enteniment de portes endins. Falta de confiança dels hotelers amb l'Administració. I una sortida airosa del temporal: si passar unes vacances al sol de Mallorca costa menys que passar-les a les costes d'Anglaterra o d'Alemanya, els turistes vindran, encara que reconèixer això sigui molt trist. I davant el problema, per ara, una sola resposta, la del Foment de Turisme que, juntament amb el M.I.T. preparen una gran campanya de promoció de l'illa a l'exterior, campanya que hauria d'anar junta a una planificació interna i una superació de tots els problemes infraestructurals. (Però l'Estat, per al qual, segons el president del C.E.S.S. de Balears, Manuel Thomàs de Carranza, Mallorca és el seu millor negoci, sembla tenir pocs doblers per Obres Públiques).

La sensació que dóna als mallorquins de 1975 el turisme, és de viure colonitzats per moltes forces (principalment pels poderosos «tours operators» que han sobreviscut a la crisi) i no esser amos de la seva pròpia terra. Molts de projectes segueixen fent-se d'espatles al poble illenc i enguany, saltant a un altre tema, l'hosteleria no ha pogut posar remei a l'atur obrer. Les classes socials menys baixes no s'han aprofitat pràcticament de res del milions de turistes que han visitat Mallorca.

És a dir, la crisi continua. L'any 1975 ha estat simplement més bo que 1974, però el que serà 1976 o els anys futurs sols depèn de que es doni una sortida als grans problemes pendents de l'illa, un dels quals és planificar des de dins la seva economia amb una visió col·lectiva. Mallorca com un sol cos. D'aquesta manera, com vol el Foment, recobriria el seu prestigi i tornaria a anar amb la cara alta dins Europa.

SEBASTIA VERD

La nostra llengua a l'escola

per Aina Moll

El recent Decret sobre l'ensenyament de les llengües nadiues preveu la implantació immediata —amb caràcter voluntari i experimental— de l'ensenyament de les llengües no castellanques parlades a l'Estat espanyol, a les regions on són autòctones

Amb un criteri d'exigència —ben llegítim, per altra part—, podríem posar molts d'«emperons» al Decret, començant pel mateix nom de *llengües nadiues* —la «llengua nadiua» de Toledo, ja no cal dir-ho, és el castellà—. Sense ésser gaire exigents, podem aspirar —hem d'aspirar— a l'ensenyament d'aquestes llengües amb caràcter general (i no dic «obligatori» perquè hi ha gent que veu en aquest terme un sentit d'imposició, sense adonar-se que en aquest cas, com en el cas de l'escola obligatòria fins als 14 anys, per exemple, l'obligatorietat és garantia de respecte d'uns drets elementals de l'individu) a les regions corresponents, i amb caràcter voluntari a la resta del territori espanyol; hem d'aspirar a l'ensenyament no sols de les llengües nadiues, sinó en les llengües nadiues per als infants fins als deu o dotze anys, amb un ensenyament paral·lel del castellà fet d'una manera racional —tal com s'ensenyen les llengües no conegudes dels alumnes, i no com ara, que se'ls ensenya amb els mateixos mètodes i tècniques amb què s'ensenya als que la tenen com a llengua materna—, de manera que a partir de la segona

etapa d'EGB puguin estudiar indistintament en les dues llengües i tinguin un coneixement de la llengua oficial equiparable al dels infants castellans, sense per això deixar de cultivar la llengua pròpia a nivell cultural, a totes les etapes de la formació acadèmica; etcètera.

Però tot això són aspiracions a llarg termini. Com a realitat actual, tenim aquest Decret, que, amb totes les limitacions que es vulgui, significa un pas endavant importantíssim cap a la normalització de la nostra situació lingüística. Es tracta, ara, de treure'n tot el rendiment possible, a fi que no es perdi per culpa nostra cap de les possibilitats que duu implícites.

Per això voldria des d'ací fer una crida a tots els responsables de l'ensenyament a casa nostra —Autoritats, Delegació del M.E.C., inspectors, patronats i entitats patrocinadores de centres educatius, Directores i Mestres—, i a tots els pares en general, perquè ja des d'aquest curs s'aprofitin totes les possibilitats que la legislació actual atorga a la nostra llengua. Per a això, s'haurien d'acomplir aquestes condicions:

1. A les guarderies infantils i centres de pre-escolar, el nin ha de poder trobar, al costat d'una nova llengua parlada per altres nins i per qualche persona gran, un ambient lingüístic familiar, que li permeti la comunicació normal en la seva llengua materna. Això vol dir que a cada guar-

deria i centre de pre-escolar hi ha d'haver uns mestres que parlin la llengua oficial —i si pot ésser que la tinguin com a llengua materna— i uns altres que parlin la nostra. Aquests mestres parlaran sempre la mateixa llengua, única manera d'aconseguir que els infants es facin una consciència bilingüe correcta (si una mateixa persona els diu una vegada «finestra» i una altra «ventana», l'infant no adquireix els dos mots com pertanyents a llengües diferents, sino com a sinònims —com «chico» i «muchacho» en castellà—. L'infant ha de saber que, en parlar amb determinada gent, ha de dir «finestra», i amb una altra gent determinada ha de dir «ventana»).

2. Als Centres d'Educació General Bàsica:

a) Cal que tots els centres d'EGB, tant estatals com privats, tinguin programat l'ensenyament de la nostra llengua: només així serà realment voluntari. Si només en determinats centres es pogués triar l'ensenyament de la llengua pròpia, tindríem un cas greu de discriminació.

b) Aquest ensenyament ha d'estar previst per a tots els alumnes, tant castellans com insulars. Per a la integració real de l'infant murcià o andalús a la nostra societat, és molt important que no hi hagi dificultats lingüístiques de comunicació amb els companys.

c) La voluntarietat ha d'ésser entesa en el sentit que si algú no vol rebre aquest ensenyament, pugui prescindir-ne. El centre ha de programar l'ensenyament com a activitat «normal», dins un ho-

rari «normal», i deixant simplement la possibilitat de no acollir-s'hi als infants que «excepcionalment» en vulguin prescindir. És evident que si els centres presenten la tria de l'aprenentatge de la llengua nadiua com a «possibilitat remota» —per si hi ha algú que tengui aquest capritx—, o de manera que produeixi trastorns greus d'horari —recollir els infants a hores «anormals»—, o si es presenta com alternativa amb «anar a jugar al pati», per exemple, posaran de fet greus impediments a la voluntarietat. Ensenyament voluntari no vol dir «ensenyament per a gent amb gran esperit de sacrifici».

d) Aquest ensenyament voluntari *ha de resultar gratuït* per als pares, tant en centres estatals com privats. Si les previsions del M.E.C. per a finançar-lo no resulten suficients, és de suposar que les ampliarà aviat, però mentre hem d'acudir a la prestació subsidiària dels Ajuntaments (molts dels de Catalunya ja la presten, i el de Palma s'hi ha

ofert espontàniament) i d'altres entitats, públiques o privades.

e) Per evitar que els infants identifiquin inconscientment «ambient escolar» i «llengua oficial», és molt important que la nostra llengua tengui cabuda a l'escola com a mitjà de comunicació. Per això és molt convenient (jo diria que és necessari) que, a més de les classes *de* llengua autòctona, hi hagi a totes les escoles certes activitats realitzades sempre *en* llengua autòctona. Activitats de tipus complementari, com l'expressió plàstica o l'expressió corporal, serien potser les més indicades en aquesta primera època. No cal dir que s'haurien de fer en mallorquí per a tots els alumnes, tant insulars com peninsulars.

3. *Donat el caràcter «experimental»* que el Decret ha atribuït a l'ensenyament, resulta imprescindible una cosa que de totes maneres seria necessària (ja que es tracta de començar a ensenyar una matèria nova, sense tradició a casa nostra, i que presentarà

dificultats que hem de resoldre col·lectivament): la coordinació d'esforços, els contactes freqüents entre els ensenyants, la programació conjunta i la revisió de resultats per a la valoració de «l'experiment». A Barcelona aquesta tasca la realitza ja fa anys l'I.C.E. de la Universitat Autònoma. Aquí podria assumir-la tal vegada la Delegació del M.E.C., o la Inspecció o l'Escola Universitària de Professorat d'E.G.B. En tot cas, a nivell oficial o privat, la tasca és inesquívale i cal que la plantejgem amb gran urgència.

Confii que totes aquestes condicions bàsiques s'acompliran ja aquest primer any de vigència del Decret, i que els infants d'avui no podran mai fer retret als propis pares, mestres i responsables de la seva formació, de no haver sabut aprofitar totes les possibilitats d'un Decret que els reconeix un dret elemental de la persona humana: el de la formació en el coneixement de la pròpia llengua.

AINA MOLL

Ha quedat inaugurada i a disposició del públic

ESTACIO DE SERVEI LLUC (ESCORCA)

en el km. 14'850 de la carretera d'Inca a Lluc (Coll de sa Batalla)

Venda de benzina, gas-oil, olis, recanvis i altres

A la vostra disposició

Tendrem molt de gust de servir-vos amb la màxima atenció

Les jerarquies sindicals han insistit una i altra vegada que la present edició de les eleccions representava una possibilitat real de portar les inquietuds i reivindicacions del món laboral a través de la via sindical. Hom arribà a parlar d'una «nova frontera».

La flaqueza intrínseca i estructural de la nostra forma sindical és coneguda de tothom. Amb excessiva freqüència Sindicats s'han convertit en un pur aparell burocràtic. Nogensmenys hi ha molts d'homes i dones, dins l'Estat Espanyol, que en les actuals circumstàncies, tot i tenint greus dubtes sobre la nostra realitat sindical, han optat per presentar llur candidatura.

De fet, les xifres són eloqüents, almenys en la primera volta d'aquestes Eleccions Sindicals. Sembla que hi ha entrat nova saba, entre enllaços i jurats. El problema radica en si en aquesta segona volta —procés electoral recentment obert— que significa l'elecció a escala provincial i nacional, serà possible un avanç de candidatures realment representatives i democràtiques. En definitiva, es tracta de provar la sinceritat i realitat de les afirmacions grandiloqüents de la jerarquia sindical.

Per a conèixer la problemàtica d'aquestes eleccions sindicals a les Illes, hem acudit a diversos enllaços i jurats elegits a la primera volta i que pensen presentar-se a la segona.

S'asseuen al voltant d'aquesta taula rodona: Antoni Esteva Canovas, enllaç sindical d'Empresa de GESA; Marilena Mestre Orell, enllaç sindical d'ASIMA; Jesús Pérez Martínez, i Francesc Obrador Moratinos, aquests dos enllaços i jurats d'empresa del ram d'hostaleria. Tots ells presenten llur candidatura a la segona volta de les eleccions sindicals.

Taula rodona

La classe treballadora davant una alternativa

LLUC.—¿Per què us heu presentat a les eleccions sindicals?

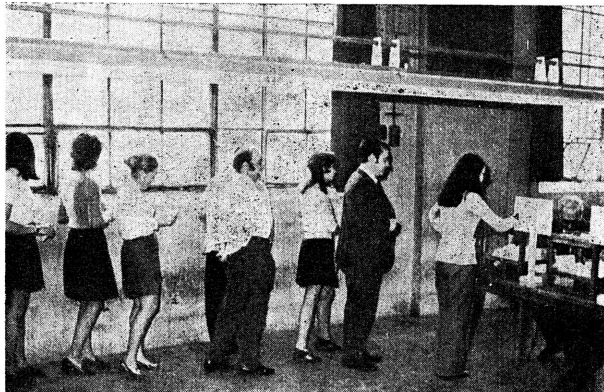
ESTEVA.—En el meu cas, caldria parlar de per què m'he presentat de bell nou ja que em vaig presentar i vaig sortir elegit el 1966 i el 1970. La veritat és que la primera vegada em vaig presentar fonamentalment per la pressió dels companys malgrat que no estigués plenament convençut que aquest fos el camí a seguir per mor de les limitacions del nostre sindicalisme. Vaig sortir com a jurat d'empresa. Un cop elegit he intentat per tots els mitjans servir els interessos dels meus companys, els treballadors.

En la present convocatòria la meua decisió de presentar-me encara ha estat més conscient, tot i acceptant de nou les profundes limitacions estructurals. En primer lloc, les regles de joc —almenys sobre el paper— eren més atractives; en segon lloc, hi havia una major conscienciació de part dels companys; en tercer lloc, de cara a l'efectivitat era més interessant i útil presentar les nostres reivindicacions des de la plataforma sindical.

MESTRE.—El meu cas és distint. És la primera vegada que em present. La meua empresa és petita. Solament té un enllaç. El meu objectiu, en presentar-me, no és únicament la meua empresa sinó les empreses d'Activitats diverses —aquest és el meu ram— dins el Polígon Industrial. D'aquí el meu interès per aquesta segona volta. Cal unificar criteris i dur una lluita unitària en tot el ram.

PÉREZ.—També jo em present per primera vegada. A les eleccions anteriors no treballava al ram d'hostaleria. A hostaleria, el problema prioritari és que les empreses comencin a complir, almenys, el que és legislat. Per altra banda, la recent experiència del conveni d'hostaleria aconsellava tenir uns enllaços i jurats autèntics i representatius que defensassin obertament els interessos de la classe treballadora.

OBRAJOR.—L'any 1966, almenys a la meua empresa, les eleccions es feren al despatx del Director. En la

present edició, partírem de la trista experiència de l'últim conveni —en això coincidesc amb el meu company— precisament en un moment en què hi ha crisi econòmica que afecta greument el nostre ram fins a provocar problemes d'atur. En aquests moments és bàsic crear una acció solidària. Enfront de la línia burocràtica del nostre Sindicat cal crear una consciència i una pràctica sindical. És imprescindible rompre la visió sindical individualista. Això no es farà des de la línia oficialista. Només és possible des dels enllaços i jurats. Per això cal que aquests siguin realment representatius i defensin els interessos de la classe treballadora. Els qui ens hem presentat des d'aquesta perspectiva sabem que la nostra missió no és fàcil per mor dels defectes de fons que hi ha al nostre sindicat, endemés de la viciada pràctica sindical centrada en el seu caràcter burocràtic.

LLUC.—La vostra candidatura ¿girava entorn d'un programa? Si és així ¿quin era aquest?

ESTEVA.—En el nostre cas formàrem una candidatura d'alguns companys amb un programa únic. Les característiques d'aquest eren: claredat d'actuació, actuació unitària, promoció de la formació professional, planificació de la nostra intervenció dins Sindicats. Els nostres oponents no presentaven cap programa. Una altra característica de la nostra candidatura fou que nosaltres per-

Si teniu intenció de comprar res de joieria, confeccions de pell, objectes propis per a obsequi, articles de viatge, perles, porcellanes, quadres d'esmalt, etc., potser tindrem exactament allò que vos interessi.

ENS SENTIREM MOLT
COMPLAGUTS SI TENIU EL
GUST DE VENIR, SENSE
CAP COMPROMÍS PER
PART VOSTRA, A VEURE
LA NOSTRA SELECCIO
D'ARTICLES

nacar

Jaume III, 115-119

Tel. 21 69 06 - 21 69 07 - 21 06 48

Palma de Mallorca

UNA EMPRESA AMB INDISCUTIBLE
VOLUNTAT DE SERVIR BE TOT HOM

(Amb molt de gust vos farem un 10% de
descompte si esmentau aquest anunci)

tanyem a un escalafó baix dins l'empresa; l'altra candidatura era composta per persones d'escalafó superior. Sortí la nostra candidatura.

MESTRE.—En el meu cas, el meu programa fou la meua actuació al llarg de l'any passat a l'empresa. Hi hagué algunes situacions conflictives i el nostre enllaç es va inhibir davant tals problemes. Aleshores haguérem d'abraonar-nos-hi totes i a mi em tocà fer el paper d'enllaç a la pràctica. Aquesta va ser la meua millor pròpaga. Hi hagué dos candidats més. No em consta que tinguessin qualche programa.

PÉREZ I OBRADOR.—Hem de partir d'una consciència clara, per part dels treballadors d'hostaleria, de no ser adequadament representats pels seus enllaços i jurats. El cas més clar i llampant és el darrer conveni d'hostaleria. Com sabreu, la premsa se'n féu eco, els treba-

lladors plantejarem molt clarament la nostra postura i les nostres reivindicacions concretes davant el conveni. ¿Què feren els «nostres» enllaços i jurats? La base del nostre programa unitari a nivell de tota la Província són les mateixes reivindicacions contingudes a la plataforma obrera davant el conveni. Ah, i el més important és que tal programa s'elaborà democràticament. ¿Altres candidatures? La majoria d'antics enllaços, per l'actual dinàmica a l'hostaleria, ni tan sols s'han presentat.

LLUC.—¿Quines són les perspectives davant la segona volta de les eleccions sindicals?

ESTEVA.—És totalment diferent. Les dificultats són més grosses. Hi ha confusió dins la mateixa normativa i una influència major de l'aparell burocràtic sindical. Cal fer comprendre i practicar un sindicalisme de classe. Per això és important que hi hagi una política sindical, la qual cosa no vol dir que els sindicats siguin «correja de transmissió» d'un partit o grup polític. Posem un exemple: a certs nivells representatius es decideix demanar la nacionalització de la indústria elèctrica. Les persones que «reben» aquest acord canvien els termes i en lloc de dir que és un acord, es diu que és «un suggeriment». Això és desvirtuar el sindicalisme. Amb això no vull dir que els Sindicats hagin de legislar, no és aquesta la nostra funció, però sí cal que presentem les nostres reivindicacions clares i contundents a fi que assolesquin una influència en la legislació. Per això és bàsic que els nostres representants a nivell provincial i nacional siguin autèntics. Ja se sap que això no és fàcil.

MESTRE.—Perquè hi pugui haver una segona volta correcta és fonamental que els enllaços de diverses empreses ens coneguem. De moment Sindicats ha reunit una sola vegada els enllaços dins d'una mena d'Escola Sindical. Per desgràcia es limiten a unes classes burocràtiques. Es curiós que hom insistesqui en dir-nos que el nostre Sindicat és «original» respecte d'altres Sindicalismes perquè ha agafat les coses bones de tots ells. Quan qualcú de nosaltres intenta plantejar qualche qüestió crítica, la classe sol acabar.

PÉREZ.—Les traves són molt més grans. De moment no hi ha hagut en el nostre ram cap reunió d'enllaços convocada per Sindicats.

OBRADOR.—Estic completament d'acord amb el que s'ha dit aquí. Vull insistir en la perspectiva política d'aquesta segona volta que, tal com ha dit el company Esteva, no vol dir «correja de transmissió» de partits o grups polítics. Les perspectives des del meu punt de vista han de ser les següents: 1) La base del sindicalisme ha de ser l'empresa sense perdre per això la seva perspectiva global; 2) Impulsar la possibilitat de crear un sindicat a cert nivell de lluita. Insistesc una vegada més en la burocratització d'aquesta segona volta; avui, dia 24 de setembre, no s'ha rebut encara el calendari d'aquesta segona volta amb la seva normativa corresponent

La conversa s'allargà. Hom insistí en la preocupació davant la segona volta. Hi ha inquietud davant els nous «aires» que poden córrer per Sindicats després de la cessació de les jerarquies sindicals «aperturistes» de Barcelona. Hom insisteix en la necessitat d'una política sindical efectiva. «L'obrer comprèn que la crisi econòmica no és solament econòmica sinó també política». Es parla de la necessitat que els obrers —per mitjà dels seus representats— controlin el diner de la Seguretat Social que, en definitiva, és seu.

¿Serà possible un Sindicat representatiu dels interessos de classe? Això depèn molt de les possibilitats d'hommes, com els entrevistats, i dels marges que es deixin a la lluita reivindicativa.

ANTONI TARABINI

Uns 25 sacerdots ens reunírem dos dies del passat mes de setembre amb l'objectiu de cercar junts com donar contingut alliberador a la nostra tasca evangilitzadora mitjançant: 1) la Paraula (homília, catequesi, sagraments...); 2) els grups; i 3) la relació d'Església i societat (poble, autoritats, agrupacions...).

Mn. Joan Carrera, vicari episcopal de Barcelona i delegat de «Justícia i Pau» a aquella arxidiòcesi, ens oferí uns punts aclaridors i experiències de treball. Seguidament treballàrem en tres grups segons els tres camps apuntats més amunt.

Fruit de la conversa de Mn. Carrera i de la discussió que se'n derivà, és aquest resum que obtingué l'assentiment dels presents. Ens convé recordar que aquests punts, que transcrivim a continuació, traspuen les idees que manejàvem, sense pretensions de dir-ho tot ni molt menys, ni de la manera millor. Aquesta serà la tasca d'aquest any: enriquir i millorar aquesta «consensus» teòricament, però —sens dubte— per la confrontació amb la pràctica.

**'Església
nostra**

Per a una tasca evangèlica d'alliberament

CONSENSUS

1.—Donam importància primera als problemes reals de l'home (no de l'Església ni de nosaltres mateixos) en la seva **dimensió col·lectiva**.

2.—Els problemes de l'home real són l'**econòmic, el polític, el cultural**. És a dir, l'economia capitalista, l'Estat totalitari i la negació del fet nacional té unes **víctimes** (l'explotat, el marginat...) que són precisament els qui duen el pes de la història i obren un futur més humà.

3.—Són, doncs, aquests —a nivell de massa i de militants— els qui poden dir-nos la **paraula de solució i de salvació**. L'Església s'ha de mantenir oberta, millor, ha d'edificar amb aquests: les seves lluites, etc. La seva paraula és més neta.

4.—La **preferència del Crist pel pobre el fa i ens fa lluitadors** per a la justícia, la llibertat, els drets. L'amor passa per la creació del bé comú.

5.—La **igualtat màxima** entre tots (socialisme) és l'aspiració i la lluita a fer **constantment**. Sense adorar un graó com si fos el final o un absolut, però sabent que són imprescindibles per pujar o avançar. **Compromesos lliurement, és a dir, concretament i críticament**. Deixant-nos empènyer, empènyer-nos junts i empenyent els altres.

6.—La **denúncia profètica** cap a fora —coherent amb la vida i acció pastoral— ens durà d'una manera especial a **no deixar segrestar Déu o la relació a favor dels explotadors**.

7.—La **politització**, que és camí eficaç i tècnic de possibilitar l'amor col·lectiu, és imprescindible per a fer un camí seriós d'alliberament de l'home i de solució dels problemes i necessitats reals.

8.—El compromís cristià i d'Església, com a primera etapa, seria la **lluita per aconseguir i millorar els drets humans**. A la vegada, el caminar i obrir portes perquè grups facin avançar més encara aquests drets des de **formes polítiques plurals o diverses, però no il·limitadament** o infinitament diverses, és a dir, no contràries a un home més comunitari, més solidari, més igual, més actiu...

9.—Especialment ens sentim moguts a creure i promoure la llibertat, les llibertats formals, això és, la **democràcia**.

10.—Creim també en la **realitat nacional** (de cultura, possibilitats diferenciadores, mitjans de producció i decisió...). Estam contra tot nacionalisme coactiu o uniformisme negador del poble; a favor del creixement de la nació i del poble en totes les seves expressions, des de l'economia fins a les danses folklòriques. Per ésser poble de Déu, ha de ser poble.

11.—Davant el fet de la immigració, tendirem a una cooperació entre els valors de tots, el poble explotat econòmicament i el poble atropellat en altres drets, per a descobrir més l'enemic comú: el gran i absolut poder polític i econòmic.

Els grups de reflexió anaren, més o menys, encarrilats així: a) Quina és la realitat actual de la Paraula, què deim dels grups o de les relacions Església-societat? b) Una crítica a aquesta realitat a la llum dels punts del «consensus». c) Possibles pistes o sortides cap al futur.

1.—PARAULA

Anàlisi. Com Església, parlam molt: som Església «predicadora». L'Església oficial no arriba al poble amb la seva paraula: tenim un «codi-clau» no intel·ligible per al poble.

Ens falta sentit de l'oportunitat, que no és el mateix que «oportunisme». Això és degut al dogmatisme, a un excés de prudència, a una pretensió de presentar-ho tot net i sense pecat.

Quant als qui ens escolten: tenim una audiència limitada, de poc pes sovint i amb poca responsabilitat històrica. ¿Què esperen de nosaltres? De fet manifesten una problemàtica, una esperança; és eloqüent també el seu silenci. Que l'audiència sigui forçada minva molt la seva llibertat i el poder de personalitzar la paraula. L'auditori també sol tenir por quan parlam de segons què o segons de quina manera: quan diuen que feim «política».

Crítica. La nostra paraula sol ésser poruga. No és paraula **de poble**. Li manca credibilitat, no sol ser entenedora.

En l'aspecte positiu: hi ha hagut una millora de contingut; referència a fets públics, s'ha fet notar una dimensió col·lectiva i social de l'amor cristià.

Pistes. La nostra paraula cal que sigui un oferiment; això implica presentar-la dignament. No som, els preve-

BANCA MARCH

Capital i Reserves 3.956.000.000 ptes.

Sucursals i Agències Urbanes

BALEARS

Casa Central:

Palma de Mallorca.

Agències Urbanes:

Porta de Sant Antoni - Plaça Pius XII - El Terreno - 31 de Desembre - Plaça Madrid - Plaça Navegació - Plaça Pere Garau - Ca'n Pastilla - Sant Jordi.

Sucursals:

Binissalem - Capdepera - Agència Cala Ratjada - Eivissa - Felanitx - Inca - Lluçmajor - Manacor - Maó - Agència Porto Cristo - Montuiri - Muro - Palma Nova (Calvià) - Petra - Porreres - Sa Pobla - Sant Antoni - Sant Francesc Xavier - Sant Josep - Sant Joan - Sant Llorenç - Santa Margalida - Sóller.

CATALUNYA

Oficina Principal:

Barcelona.

Agències Urbanes:

Avinguda de Madrid - Balmes - Calàbria - Felip II - Navas de Tórosa - Passeig del Triomf - Urgell - València.

Sucursals:

Cornellà de Llobregat - Esplugues de Llobregat - Ripollat - Sabadell - Sant Adrià del Bessós - Puigcerdà.

MADRID

Oficina Principal:

Madrid.

Agències Urbanes:

Avenida Generalísimo - Conde Peñalver - Cuatro Caminos - Guzmán el Bueno.

Sucursal:

Getafe.

ZARAGOZA

Oficina Principal:

Zaragoza.

Agències Urbanes:

Delicias - Miguel Servet.

res, protagonistes exclusius de la Paraula: cal suscitar «proclamadors hàbils».

La nostra Paraula hauria de ser «col·legiada», comunitària, acompanyada de «signes»; criticable, verificable.

També es parlà dels mitjans de comunicació a Mallorca i de llur possibilitat de transmetre la Paraula: Baleares, Diario de Mallorca, Última Hora; Lluc, Comunicació; projecte d'un «Full diocesà». Fulls i revistes de pobles...

També, a nivell del grup, es tractà de preparar i servir un material per tal d'enfortir i aclarir la nostra paraula, segons el precedent «Consensus».

2.—GRUPS

A Mallorca, trobarem els següents grups:

a) **Grups de Cristianisme tradicional**, basats en la celebració de la fe i en el compartir la vida personal, amb poca projecció social. Els qui els formen s'hi senten bé, frueixen de bones relacions personals entre ells.

b) **Petits grups** on la fe té relació i projecció vers el món on viuen. Els que els integren tenen una incidència cristiana fora del grup. Celebren la fe que viuen en el lloc concret de cada un, una fe oberta i que salva.

c) **Grups amb dinàmica pròpia** (Grups de tipus educatiu), que segons el lloc i les persones es tanquen o s'obren al món.

En els grups oberts i més vius s'hi nota:

— Contradicció amb l'Església institucional.

— Valors d'atenció al món.

— Refús d'anacronismes.

— Profundització de la fe.

— Sentit democràtic del grup.

— La gent empeny a jugar net, a ser conseqüents.

— La gent que forma grup, o bé s'ha compromès o cerca un compromís seriós.

— Una obertura cap a altres grups.

Projectes.

1.—Formar petits grups de «Drets humans».

2.—Formar petites comunitats de celebració de fe amb projecció cap al caminar del món.

3.—Interralació dels petits grups de «Drets humans», amb trobades periòdiques i amb uns responsables de convocar.

4.—Interrelació dels qui formen el grup n.º 2.

5.—Constitució de «Justícia i Pau» diocesana amb totes les activitats, campanyes, etc.

6.—Insinuar a les religioses la possibilitat de formar entre elles un grup semblant al que formam nosaltres.

3.—MÓN (Església i societat)

— El grup va intentar analitzar les nostres relacions amb el Món, no d'una manera general sinó dividint la realitat en sub-grups o camps, intentant veure quina és la nostra relació i quines són les nostres actituds i postures enfront de fenòmens que es donen aquí.

Per això, després d'un intercanvi, seleccionarem els següents apartats:

— Autoritats i Organismes de poder.

— Persones o grups econòmics.

— Camp de l'Ensenyament.

— Món Obrer.

— Immigrants.

— Grups, agrupacions.

— Associacions de barris, de veïns, etc.

— Cultura popular.

— El grup pretenia no just analitzar la realitat present i la que hem heretada de la nostra història més recent sinó també i en segon lloc oferir unes pistes que ens duguessin a una presa de noves postures i actituds més escolants a la llum del que trobam a l'Evangeli i a les sensibilitats i necessitats del nostre Poble d'avui.

N. N.

Quan semblava que a França tenien els problemes «regionals» resolts, un esclat de violència a Còrsega ha fet reflexionar sobre si era veritat que el centralisme francès era la millor aportació de França a la civilització. Dins totes les publicacions franceses d'influència el problema ara és plantejat sense altres limitacions que la llibertat del que escriu. Partint del fet que el problema trascendeix la mateixa França i que, amb visió de futur, aquí també l'haurem de resoldre, hem cregut que la millor aportació que podíem fer als nostres lectors interessats es donar-los un material teòric sortit de la mateixa França. Considerem que Le Monde és avui el diari de més prestigi entre totes les formacions democràtiques obertes de França. L'editorial que reproduïm, creïm que és objectiu i incideix sobre els problemes a partir de la realitat dels fets i de la història i no d'oposicions teòriques preconcebudes. Volem donar als nostres lectors elements de judici per encetar el problema. Problema que, no cal dir-ho, també tenim plantejat i que esperam no haver de resoldre així com es faci a França.

(N. de la R.)

la
roda
delmò

L'exemple dels veïns

La reivindicació de la identitat regional —en una França modelada i després esclafada per París— ha reneгат ja fa temps del folklor amb què aquella s'ha cregut denigrada; de les xeremies a a la bomba de plàstic, de la guitarra al fusell metrallador ha esdevingut insurrecció de grups molt minoritaris però segurs d'una audiència creixent. El drama que acaba de representar-se a Còrsega és deutor sens dubte, en gran mesura, a la mescla explosiva entre el total desconeixement de la psicologia local, de què ha donat proves el poder central, i l'exaltació alimentada dels records de Sampiero i de Ponte-Novo que ha provocat lafolla reacció dels «assetjats». Però, més enllà d'aquest cas especial, l'afer replanteja un problema del qual, una mica arreu, unes minories —Bascos, Occitans, Galesos, Quebecans i altres— han donat uns exemples sagnants.

Atribuir tot el debat a la ingratitud de provincians rebels vers els beneficis de l'Estat no fa avançar gaire les coses. «Sempre l'Estat nacional, al llarg de la nostra història, és el qui ha fornit la sola verdadera garantia a les llibertats públiques», assegura M. Chirac. L'ombra dels Girondins, l'amargura dels Bretons desposseïts de llur història i llengua, l'exasperació dels Corsos marginats, no queden satisfetes amb un argument tan tallant. Fa temps que el conflicte ja no es mou entre «el sol vertader factor de justícia, de seguretat i de progrés», de què braveja el primer ministre, i l'anarquia amenaçadora dels poders locals.

En el món contemporani, la mateixa evolució de la societat civil ha canviat, en efecte, les dades del problema. Instrument d'emancipació, l'Estat democràtic ha semblat opressiu des que la infinita diversificació de les classes i dels interessos, el senti-

ment creixent de l'aïllament del ciutadà, han fet més necessaris els poders intermediaris. Des de sempre un monstre fred, l'Estat s'ha fossilitzat en el prestigi llunyà i glaçat dels ministeris. La regió, on viuen els homes, els sembla —es vulgui o no— més propera i més humana.

Aquesta evidència s'ha imposat una mica pertot arreu dins Europa. Després de l'experiència dels «gauleiters» hitlerians, delegats locals del centralisme berlinès, la República federal de Bonn ha enllaçat de nou amb la tradició de la diversitat alemanya. El sistema dels Länder, dotats d'amplíssimes prerrogatives, funciona més enllà del Rin amb la satisfacció general, en un país on la «identitat nacional» bavaresa, per posar només un exemple, es fonamenta sobre una singularitat poderosa.

Després de la guerra, Itàlia, enfront del perill del separatisme sicilià, ha inscrit a l'article 5 de la Constitució: «La República una i indivisible reconeix i afavoreix les autonomies locals». Més enllà de l'estret de Bonifacio, els Corsos tenen l'espectacle d'una Sardenya «regió amb estatut especial» que disposa d'un Parlament i d'un govern des de 1948.

A Bèlgica, on dues «nacions» s'enfrontaven, Brussel·les ha reconegut fa cinc anys que «l'unitarisme ja estava superat». La regionalització «preparatòria», implantada des de llavors, és feixuga, complexa, costosa i no pot servir gaire de model. Almenys, però, ha evitat que les dues comunitats arribassin a les mans. A la Gran Bretanya, els antics Parlaments escocès o galès retroben el camí per desarticular una agitació inquietant.

Ancorada en els grans records de la conquesta de la unitat i en la por de veure com s'afermen les oposicions perifèriques, França no ha fet l'esforç d'imaginació que han fet els seus

veïns. El jacobinisme que amara tan profundament els dirigents francesos, juntament amb la preocupació legítima de la coherència del desenvolupament econòmic, més fàcil dins un marc unitari, manté un centralisme que suscita resistències, passions i tragèdies.

Le Monde

(24 agost 1975)

L'ANGEL BLAU

Venda de llibres
antics i moderns

c/. Sant Bernat, 2
(darrera la Seu)

Tel. 21 60 96

CIUTAT

Josep Massot i Muntaner

Miquel Costa i Llobera i el mallorquinisme

Mossèn Antoni M. Alcover morí el 1932, després de tenir la sort de trobar un deixeble, Francesc de B. Moll, que sabé continuar el **Diccionari Català-Valencià-Balear** —començat el 1926— i tingué prou habilitat per afermar els lligams amb els lingüistes i els intel·lectuals del Principat i de Mallorca barallats amb Alcover. Deu anys abans, el 1922, havia mort en acte de servei —predicant a l'església de les Tereses de la ciutat de Mallorca— Miquel Costa i Llobera, nat a Pollença el 1854 i ordenat sacerdot —després d'estudis a l'Institut Balear; a Barcelona, a Madrid i a Roma— el 1888. Als 31 anys, al moment que anava a Itàlia per començar els estudis eclesiàstics, publicà un volum de **Poesies** (1885; segona edició, 1907), que juntament amb les **Horacianes** (1906), les **Visions de Palestina** (1909), les **Tradicions i fantasies** (1903) i altres obres menors, en fan un poeta d'una extraordinària sensibilitat i d'un domini de la llengua inigualable.

Ens manca encara una biografia completa de Costa i Llobera —bé que cal tenir molt presents les importants contribucions del seu successor a la catedral de Mallorca, mossèn Bartomeu Torres Gost— i un estudi estilístic aprofundit de la seva poesia, que podria resultar molt interessant. Tenim la sort, però, de posseir les seves **Obres completes** —o quasi completes— i bona part del seu epistolari, cosa que ens permet de conèixer el seu pensament i la seva trajectòria espiritual, plena de crisis i de depressions, que desemboca en una concepció molt pessimista del món i en una sobrevaloració excessiva —i a vegades fins i tot ridícula— de la vida interior i de l'ascesi.

Costa i Llobera, com no costa gaire de suposar, no fou mai un home d'acció. Ell mateix es definia, en començar el discurs presidencial dels Jocs Florals de Barcelona de 1906, com «un solitari de les lletres, un contemplatiu de la poesia», «acostumat» a viure en un «racó». No podem oblidar, però, que realitzà una obra important des d'un punt de vista teòric, no solament com a poeta —primer bilingüe i després decididament monolingüe—, sinó també com a autor de discursos, d'articles i de llibres en prosa.

De molt jove, Costa i Llobera s'interessà per la literatura catalana. Sabem que ja en 1871 llegia **Lo Joglar de Maylorcha**, de Jeroni Rosselló, «con ánimo de estudiar nuestro antiguo lenguaje», i a partir del 1872 pren contacte amb la vida literària de Barcelona: Marià Aguiló, mestre de tots els mallorquins del seu temps i figura clau de la Renaixença, l'acull amb afecte i li «inocula» per sempre més les idees que li són més estimades i que Costa mateix resumirà d'una manera insuperable en el plany **Per la mort del mestre Marian Aguiló**. En aquest poema, del 17 de juny de 1897, Costa fa al·lusió a «una arpa d'or». Ell mateix, un any abans (el setembre de 1876) havia escrit el famós poema **L'arpa**, clara al·legoria de la llengua catalana, la **morta-viva** segons la visió romàntica dels nostres renaixentistes. «L'arpa era antiga, que ens els jorns de glòria / davant els reis en el castell sonava: / encara dins la pols d'aquelles cordes / notes dormien de dolçura pàtria». La jove —els poetes jocfloralescs— «prengué l'arpa, i tremolosos / els sons primer, com a gemecs, pujaven. / Després va rompre un torrental de notes, / com fonda pena que plorant esclata». La Reina —Catalunya?, la literatura catalana?, la llengua mateixa?— «consirosa / bevia el so de l'harmonia estranya, / i per moments parlava com en somnis, / i sos fills, que eren morts, anomenava...».

L'arpa, carregada de misteri, és més aviat pessimista: «I ningú sap, ai Déu, fins a quina hora / durà el ressò de l'arpa». Antoni Rubió i Lluch —fill de Joaquim Rubió i Ors i amic íntim de Costa— li retreia l'excés de pessimisme d'aquest final i esperava que algun dia el modificaria. El desembre de 1902, quan Costa ja s'havia decidit per una fidelitat absoluta al català, compongué una segona part de **L'arpa** francament optimista, el **Poder de l'arpa**. El to funerari i melangiós de **L'arpa** primera és transformat en un crit joíós de renaixement:

**Pel so de l'arpa màgica mogudes
les pedres que eren claus del monument
i en terra estaven a bocins rompudes,
al punt d'a on abans eren caigudes
tornaven novament.**

**Si, com un jorn la primitiva aubada
escampà vols d'ocells aletejant
difonia ses notes l'inspirada,
també aquells sons prenien la volada
de vida palpitant.**

**I escampant-se a lo lluny per plans i serra
des de la fosca del castell aspriu,
duien batecs a l'adormida terra,
i, nuncis de l'abril qui neus desterra,
deien als camps: —Floriu!**

**I esclataren arreu en flors boscanes
les venes totes d'aquell erm terror;
brostaren pels jardins flors més ufanes,
i a l'hora en què es desperten les campanes
la terra era un verger.**

La Reina, que abans plorava desconsolada, «guaità des de l'altíssim mirador» i veié «pobles despertar enfora / de l'aua a la claror»:

**Himnes sentia, veia estols de festa
venir de lluny a son antic casal,
i entre núvols oberts com en tempesta,
allà, al fons de llevant, lluir xalesta
l'estrella matinal.**

La tesi de **La nova arpa** és la que Costa sostindrà als diversos discursos que hagué de pronunciar com a president de Jocs Florals. A Mallorca, el 10 d'agost de 1910, exaltà «l'amor a la nostra Roqueta» i «l'estimació de la nostra literatura» i atacà «un prejudici persistent que ha dominat aquí amb opressora eficàcia damunt les darreres generacions. Sotmès el poble mallorquí a una espècie de **capitis diminutio** voluntàriament acceptada, per unes quantes centúries de sequia mental, s'és cregut desheretat de les Muses. Dins la seva postració li ha semblat que les flors del pensament no podien sortir en aquest terror sinó borerres i vulgars, que les supremes i exquisides per força havien d'esser forasteres, o si acàs aclimatades aquí amb la migrada condició de plantes exòtiques».

El dia 6 de maig de 1906, Costa féu altre cop l'elogi de la llengua catalana als Jocs Florals de Barcelona i la caracteritzà com «una llengua de magnífiques condicions literàries, i que, estant lliberta de fardatge acadèmic i burocràtic, resulta per això mateix molt més apta per a la poesia. Cal, emperò, estudiar-ne la proteica varietat, penetrar-ne l'indole, que a través de tantes variacions és la mateixa, cooperant així a l'harmoniosa reintegració del parlar catalanesc, obra que ja tenim impulsada pel senzill heroisme d'un apòstol com és mossèn Alcover!». Als Jocs Florals de Girona, el 1908, Costa manifestà que la seva presidència era «com una demostració de l'unitat de la llengua i l'esperit de la santa solidaritat entre les distintes branques del vell arbre catalanesc dilatat pel rei En Jaume, de qui enguany se celebra el gloriós centenari», i posà en relleu que «la present Catalunya (...) sent frisança d'ideal», que «la raça catalana és ensems industriosa i artista, positiva i somniadora, com certes races conegudes, i que avui no li manca l'estre de la poesia, la qual, segons la força de la paraula, significa **creació**».

Al I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906), Costa pronuncià un discurs de salutació en nom

ESTUDIS

M. Costa l'any 1906,
quan presidí els
Jocs Florals de Barcelona

(Foto Napoleón)

de Mallorca, «una regió que ha donat a la pàtria un Ramon Llull» i que conserva, «entre variants i degeneracions, el sentit intern, el geni de la llengua catalana», i dedicà una comunicació sencera a assenyalar: **No hem de permetre que la llengua catalana sia esclava ni tributària de cap altra llengua.** «Si volem que el català visca com idioma independent —deia— amb son propi caràcter filològic, cal estudiar-lo en ses dues manifestacions genuïnes: la literatura de l'avior al temps de sa florença i el vivent llenguatge del poble dins les regions més incontaminades. És veritat que tals estudis no són fàcils avui, mentres manquen edicions dels nostres autors antics i no es troba aplegat el tresor dispers de la llengua viva. Comencem, doncs, per aportar nostre concurs entusiasta a tan patriòtiques empreses, la publicació dels nostres clàssics i el diccionari. Aquest és el doble camí per on podem arribar a treure de la llengua catalana els elements estranys qui l'han feta tributària del domini foraster. Entre tant, arfimen el caràcter independent de la llengua, procurant no fer-la súbdita del francès per llibertar-la del castellà. No és conseguir la llibertat mudar tan sols de cadena».

Miquel Costa i Llobera seguí molt de prop el moviment intel·lectual i religiós de Catalunya. Gran admirador del bisbe Torras i Bages i de **La Tradició Catalana**, Costa s'entusiasma amb **La nacionalitat catalana** de Prat de la Riba i tingué bona amistat amb Frederic Clascar —que ell mateix anomenava el «millor deixeble» de Torras i Bages—, amb el pare Ignasi Casanovas, amb el pare Rupert M. de Manresa i el pare Miquel d'Esplugues, i amb molts altres. Segons confessió pròpia, però, Costa no volgué pertànyer «al catalanisme militant». El seu catalanisme, bé que «transcendental», era «estètic», és a dir, per tal de «salvar la seva pàtria», s'accontentava amb **«mobilitzar les nou muses»**, com escrivia ell mateix el 1923. Era, doncs, un catalanisme teòric, amb poques repercussions pràctiques, tot i que no mancaren els qui acolliren les seves exhortacions, magníficament resumides al poema de les **Horacions** dedicat **Als joves**:

**Fills d'una raça dreturera i forta
que unia el seny amb l'ímpetu,
no renegueu de vostra sang... Oprobi
pel fill que n'és apòstata!**

**Per honra té esser bord. Son cor espuri
sols posa arrels paràsites:
no té l'arrel que del terror dels avis
ne beu saba legítima.
Per ell és pàtria una buidor coberta
d'algun mantell de púrpura,
un tros de mapa, una abstracció volàtil,
un mot de la retòrica...**

.....
**Siau qui sou; mes no atiant vells odis
de raça; ni amb emfàtiques
declamacions lloant tot lo que és vostre,
fins les mateixes úlceres...
Siau qui sou; mes no us tanqueu; ombrívols,
dins una llar històrica
sense horitzons. Volau sobre les terres
enfora, amunt; com l'àguila!
Ella ama el niu de les materns roques,
però amb gran vol arranca-s'hi
i, travessant mil horitzons, domina
espais de llum esplèndida.
Per planes, mars, abismes i muntanyes,
amb vista potentíssima,
tantost afina desitjada presa,
ímpetuosa llança-s'hi
de la regió del llamp. Mes no trasmuda
d'essència l'au indòmita.
Ans bé, de tot lo que trescant aferra,
gustant-ne fibres íntimes,
se n'assimila la potència, i torna
cap a son niu més àguila.**

Em sembla que no és exagerat de dir que tots els clergues mallorquins que durant el segle XX s'han interessat poc o molt per la cultura autòctona han estat, de lluny o de prop, deixebles d'Antoni M. Alcover i de Miquel Costa i Llobera i hereus, per tant, de llurs contradiccions i de llurs antagonismes. Aquests antagonismes impediran una acció conjunta i eficaç com la que es donà al Principat i ocasionaran la pèrdua inútil de moltes energies. La República i la guerra civil acabaran de completar aquesta dispersió, originaran frustracions irreparables als uns i proporcionaran evasions lamentables als altres.

La utilitat de l'art

Les actituds que posen en qüestió la necessitat i la utilitat de l'art fan reflexionar aquells que hi estem vinculats d'una manera professional sobre la necessitat i activitat social de la nostra tasca.

Sabem que l'obra literària no és ni l'única cosa vàlida, coherent, totalitzadora que es produeix, ni és tampoc una cosa inútil, un acte gratuït. Aquestes consideracions són aplicables a les altres pràctiques artístiques.

Però el neocapitalisme ens ha educat en les regles de la «societat de consum», segons les quals la utilitat d'una cosa es mesura a partir del profit econòmic immediat que proporciona. La «societat de consum» per tal de subsistir i desenvolupar-se, ha d'anar creant dia a dia unes necessitats que siguin relativament fàcils de satisfer i que alhora, quan l'individu les satisfaci ajudi a desenvolupar la pròpia societat. En aquest context, l'art té dues possibilitats: ser assimilat i manipulat com un objecte de consum —i en aquest cas l'obra d'art perd bona part de les seves característiques, perd la possibilitat de manifestar-les; característiques que poden ser la comunicació, la sintetització d'una faceta de la realitat, el plaer, la sensibilització, la crítica i un llarg etc.

Generalment, l'art, en principi, no està concebut per a un benefici econòmic, de prestigi individual ni un «profit» immediat al qui el produeix ni, sobretot, a qui el recrea, gaudeix, rep. Entre els primers cal fer algunes excepcions, però cal dir que perquè l'art proporcioni un benefici econòmic a l'artista que viu dins una societat capitalista, es veu forçosament sotmés a un procés de comercialització que minimitza o desvirtua els valors reals de l'obra (comunicació, investigació, forma, fons, treball de llenguatge etc.) convertint-lo en un valor de canvi, subjecte a l'oferta i la demanda, a la moda, a la manipulació ideològica etc.

UN EXEMPLE DE MANIPULACIÓ: L'ART PLÀSTIC ACTUAL

Les darreres tendències de l'art plàstic (investigació i recerca de nous llenguatges, aportació de nous models estètics etc.) es desvirtuen ràpidament quan obra i autor cauen en mans del **marxants**. L'obra entra en el mercat complicadíssim de l'especulació «artística» i l'autor en l'escalafó universal. El marxant fa mans i mànigues per imposar obra i autor i perquè el seu valor de canvi vagi pujant de cotització, absolutament al marge de tot el «contingut» positiu que l'obra comporta. Resultat: l'obra cau en mans dels grups «selectes» que tenen els diners suficients per comprar-la, mentre són minimitzats els seus significats i es amanda amb «valors» superflus: moda, cotització del seu autor, privilegi, inversió. Mentre que l'autor es obligat, en la majoria dels casos pel marxant a una producció mecànica que repeteix fins a l'infinit les fórmules que en un principi podien ser vàlides, per exigències de mercat.

I EL RECEPTOR DE L'ART?

Quan al profit immediat proporcionat al receptor és nul entès en termes capitalistes, perquè ¿quin benefici econòmic produeix la contemplació d'una obra, la lectura d'un text, l'assistència a una manifestació d'art conceptual o a una audició musical? En canvi, l'adquisició d'un cotxe, d'un terreny, d'un electrodomèstic qualsevol, tenen una utilitat immediata a més d'afalagar el sentit de propietat privada que el capitalisme ha recolzat, impulsat i entronitzat, mentre que el gaudi per la creació i recreació artística ha estat desprestigiada, arraconat i anul·lat per raons de poder de les classes dominants. Per exemple sabem que el plaer de la lectura neix de la comprensió; aquest esforç de comprensió no solament provoca un plaer sinó que posa en funcionament un seguit de mecanismes intel·lectuals de comprensió de la pròpia situació i de reflexió global que desemboquen en una sensibilització de l'individu cap els seus problemes i els problemes col·lectius. Aquest aspecte és el més perillós des de la perspectiva de les classes dominants.

Aquesta sensibilització de l'individu a través de l'art es el que preocupa doncs a les classes dominants de la societat capitalista i en conseqüència aquestes classes dominants l'inutilitzen o el manipulen. Però quan, al principi d'aquest article, hem parlat de les actituds que ens han portat a reflexionar sobre el tema, no ens referíem solament a la de les classes dominants, sinó també a les d'alguns sectors sensibilitzats políticament i culturalment, en general procedents de la petita burgesia i que són els qui, precisament, estableixen un ordre de prioritats en les tasques a fer per a la consecució d'una nova societat més justa i més lliure. I en aquest ordre de prioritats l'art va molt endarrerit, perquè primer **cal** fer coses més **necessàries**, més **útils**, segons ells, i no s'adonen que adopten la mateixa escala de valors de les classes que combaten i rebutgen. Ens adonem perfectament de les limitacions que pateix l'art dins la nostra societat, i som conscients que no podrem fer l'art que volem tots plegats mentre existeixen les estructures actuals, però no s'hi val a dir: deixem el conreu de l'art de moment i dediquem-nos només a canviar les estructures, perquè un cop canviades, ens trobaríem en el millor dels casos amb un art caduc que no hauria evolucionat segons el ritme i les necessitats reals de la societat, deslligat de la realitat. La nova societat no la farem només amb el canvi de les estructures bàsiques econòmiques. Paral·lelament hem d'anar forjant l'home nou, ja des d'hara, i aquí l'art si hi té un paper com a mitjà de sensibilització individual i col·lectiva de desenvolupament del sentit crític, d'afinament de la comprensió, de creació d'un nou humanisme.

TRENCAVEL

4CATS
galeria d'art

C/ San Sebastian, 7
Tel. 226493 Palma

VICENÇ
TORRES

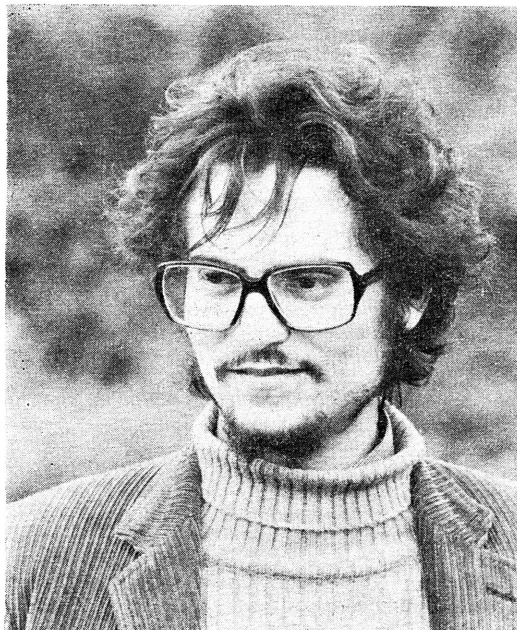
octubre

CONVERSA AMB: MIQUEL A. FEMENIAS

Hi ha artistes que ens sorprenen pel seu formidable rigor i coherència. Potser l'exemple més palés és l'obra de Joan Palou, on la imaginació i la cibernètica juguen una partida equilibrada i fascinant, des de les teles als poemes visuals. A l'extrem oposat hi podríem situar l'actitud vital de Miquel A. Femenias, refusant tota sistematització dels seus quefers artístics, comparant l'art a quelcom tan visceral com el vòmit. Cal dir que Femenias ha aconseguit plenament el seu refús a ésser identificat amb una manera de fer art. En dir Palou, Jaume, Martí, Matas... una elemental associació vos farà acudir puntualment uns quadres negres, unes figures boiroses, uns ninots deformes, unes teles que insinuen cossos... El nom de Femenias no es lliga a cap labor sostinguda dins unes coordenades estilístiques. Esclata en direccions espontànies, breus, que sorgeixen i moren en aventures úniques. No és casual que s'hagi decidit a participar a empreses col·lectives com Ensenya o Criada: no havia de renunciar a cap savoir faire artesanal que alguns confonen amb un jo orgullós i excessivament segur i estable. Algú dirà que corre el risc de la dispersió i de la incoherència? Per què no pensar que és fidel a un concepte de la vida —no ens sembla casual que s'hagi llançat a l'estudi de la Biologia— fet més d'atzar que de sistema? No oblidem, amb tot i això, que la vida és tan semblant al cibernètisme d'un Palou com als vòmits plàstics d'un Femenias. Més que oposició excloent hi ha, doncs, complementarietat.

Crònica de Tres

APRENTATGE ACADEMIC

Vaig néixer a Ciutat, dia 2 d'octubre de 1949. El pare treballa a Vies i Obres conduint una màquina. De petit vaig anar amb les monges franciscanes —a la plaça Quadrado—, llavors a la Graduada de Llevant i després a una acadèmia particular del carrer del Sol, on vaig començar a fer el batxillerat. Vaig ingressar al seminari dels Teatins, a So n'Espanyollet, però vaig sortir-ne aviat. A l'Institut vaig fer fins a quart i revàlida. No m'interessà seguir estudiant i vaig entrar al taller d'escultura de Miquel Aguiló —en el Temple—. Abans havia anat a dibuix amb Gabriel Matas, pare de Gerard. Del taller vaig passar a l'Escola d'Arts i Oficis. Després de pocs dies de fer fioletes a la classe de Bermejo, vaig anar amb Simeó Cerdà, a fer estàtua. A l'Escola hi havia aleshores V. Castanyer, C. Bonnín, T. Horrach, G. Matas, Martí Cifre, Antoni Roig, Andreu i Esteve Terrades... Estaven dividits en dos grups. Un, el de Martí Cifre, que tenia molt d'ofici, partidari de la rigidesa i proporció. L'altre —Castanyer, Bonnín, Roig...— valoraven la vitalitat i el moviment. Jo anava amb aquests i desdenyava l'aca-

demícisme. Anys després, vaig fer un intent d'ingressar a l'E. S. de B. A. de Sant Jordi (Barcelona), i em suspenguereu. Al cap d'uns anys vaig tornar-ho intentar, amb èxit. Però a una assignatura del Preparatori —Colorit i composició— em suspengué devers quatre vegades un professor que feia fer unes natures mortes molt acadèmiques. Vaig renunciar als estudis fins que aquest senyor no fotés el camp. I així estic.

Vaig seguir estudiant. Abans d'acabar el Preu vaig haver de marxar al servei militar, que vaig fer en el B. I. R. n.º 1, a uns vint-i-cinc quilòmetres del Aaiún. El Sahara és quasi superrealista. Els nostres conceptes d'espai i temps no hi tenen sentit. En aquella solitud vaig fer alguns poemes, inèdits encara. Acabat el servei vaig enllestir el COU. Bé, després del taller d'escultura havia treballat poc temps a una fàbrica d'ascensors i a les «Indústries Agrícoles de Mallorca». Al diari vaig veure que contractaven gent a Correus: hi vaig entrar. Després vaig passar a interí i, a la fi, de plantilla. A la Fundació March em donaren una beca per estudiar Biològiques —abans me n'havien denegat

una per pintar— i vaig demanar l'excedència a Correus. Ara he fet el primer curs a Ciutat i he de començar el segon a Barcelona.

UNA MICA DE CRONOLOGIA

Quan anava a Arts i Oficis m'interessaven els colorismes de Tarrasó i l'expressionisme de Richt Miller. També Rafel Pomar. La pintura dels paisatgistes —Ramon Nadal i la resta— no m'oferien gens d'interés. A un bar del carrer del Morer ens reuníem els d'Arts i Oficis a discutir d'Art. Alguns creien encara en l'art com a tècnica, jo pensava ja que havia de ser cosa més vital i espontània. Uns començaven a estudiar a Barcelona i els contactes amb les obres de Miró, Tàpies, Clavé... ampliaven les referències i les discussions s'enriquien. Aquests feien, de retruc, un art més integrat dins els corrents del Principat, mentre que els d'aquí érem més incoherents i tiràvem cadascú pel nostre cantó. Precisant una mica les dates, recordo que el 1967 fundàrem l'Acadèmia de Nu —amb Miquel Morrell i altres— al carrer de Sant Sebastià. I que em rebutjaren —primera vegada— al Saló de Tardor. El 1968

vaig participar a algunes col·lectives: a Puerto Rico —cosa d'ANSIBA, crec—; a la II Bienal d'Eivissa; al «Salón Alonso Cano» (Granada); al XII Saló de Maig (Barcelona) amb una obra que A. del Castillo qualificà de **tachista**; i a l'Hotel Melià —amb B. Cabot, M. Coronado i D. Jaume—, que fou clausurada al tercer dia. Em rebutjaren a Pollença. Els de l'Acadèmia de Nu anàrem a París. I al Rincón del Artista vaig fer primera exposició individual. El 1969 vaig participar a col·lectives: Alcúdia i Sa Pobla. M'admeteren al XIII Saló de Maig i al Certamen de Pintura de Valladolid. Em rebutjaren al Saló de Tardor i a Pollença. Amb Páez i Muriel, vaig anar en viatge d'estudis a Granada. El 1970 fundàrem el Grup Bes. L'integràvem Angel Sanmartín, Badocci, B. Cabot, D. Jaume, Gallardo, Páez Cervi, R. Canet, Vicente Bigo i jo. El nom fou cosa de Jean Schalekamp, escriptor holandès, que ens presentà amb un escrit en el catàleg de la nostra exposició en el Rincón del Artista. Aquest grup —sota el nom del déu de la fecunditat— era un aplec ocasional d'amics, sense coherència teòrica i es desfèu ràpidament. Aquest any record que la galeria Aquitània, de Barcelona, em demanà un grup d'obres en permanència. El 1971 em seguiren rebutjant al Saló de Tardor i a Pollença, però m'admeteren a Felanitx. Arran d'inaugurar-se la Llibreria Tous, Antoni Serra ens demanà que organitzàssim alguna cosa. Així sorgí la primera mostra d'Art Pobre a Mallorca. Erem C. Bonnin, V. Castanyer, G. Noguera i jo. F. Garcia Sevilla era a Mallorca: li demanàrem que hi prengué part, i accedí. No fórem, però, un grup: cadascú treballava pel seu compte. El 1972 és ocupat per l'estada al Sahara. El 1973 hi ha la col·lectiva inaugural de Quatre Gats, i les dedicades a Miró: «Per a Miró» —a Quatre Gats—

i «Miró 80» —al Col·legi d'Arquitectes—; i Ensenya 1, que crec important. El 1974 sorgí **Criada**, (1) que en guany ha tengut continuïtat a Alcúdia.

REFÚS ALS SISTEMES

Poques mostres individuals? Bé, per fer una exposició individual cal una galeria. I jo no em sabia identificar amb els condicionaments que implica lligar-me a l'espai clos, definit d'una galeria. Crec que les meves obres perdrien el seu sentit si s'hi s'inserien. Pens que el problema es planteja no tan sols amb les meves obres, sinó amb l'art en general: molt difícilment adaptable dins les sales d'exposició. La galeria vol exhibir obres preferentment unitàries d'estil i jo som fortament anti-sistemàtic. A veure, crec que cal anar cap a un concepte socialista de l'art. Estic en contra del mite de l'artista, ésser privilegiat que fa sistemàticament art i és admirat pels qui no tenen el do de fer-ne. El geni venerat pels no-genis. Voldria que tothom fes art i desfer aquesta barrera absurda entre creadors i no-creadors. Això de la inspiració, domini tècnic, etapes estilístiques... de l'artista, no va amb els meus conceptes artístics i humans. Pens que la idea d'**obra ben feta**, amb les seves qualitats i esteticismes no encaixa dins la meua visió de l'art. L'art és per a mi una cosa tan vital i espontània com el vòmit. Quelcom quasi fisiològic. No podem vomitar d'acord amb un horari ni d'acord amb uns cànons. I fer art igual. Em remet al que vaig dir a l'enquesta: no és igual tenir un **estil** que una **manera**. (2)

LA QÜESTIÓ NACIONAL. LECTURES TEÒRIQUES

La qüestió catalana? Les minories nacionals? Veuràs, a mi m'interessa la

democràcia. Un sistema socialista d'autodeterminació i d'autogestió; una federació de regions i nacions: uns Estats Units d'Europa —desproveïts de tot sentit capitalista— crec que són una fita a aconseguir, bé que utòpica per ara. Hi ha més una qüestió **social** que **nacional**. Sí, escric en català, per bé que amb prou incorreccions.

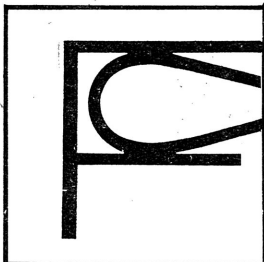
Quant a la meua formació teòrica puc dir que s'inicià amb els textos de Léger i Kandinsky (**Punto y línea sobre el plano** i **Lo espiritual en el arte**). Vaig llegir la polèmica Rubert de Ventós-Tàpies. Crec que Rubert és més teòric, Tàpies féu una mica d'aigua. Els idealismes de Croce —com els del Hegel **De lo bello y sus formas**— no m'interessaren mica. En canvi Marx i Engels han escrit alguna cosa remarkable sobre qüestions artístiques. Un bon teòric és Umberto Eco —conec **Apocalípticos e integrados** i **La definición del arte**— i també Galvano della Volpe. Simón Marchán és un home ben informat. Alexandre Cirici —conec **Art i societat**, les crítiques de «Serra d'Or» i altres obres— em fa l'efecte d'incoherència, de recolector de dades mal agafades i de poca visió crítica. Pierre Daix m'interessa també. D'Aguilera Cerni he llegit **El arte impugnado**, que està prou bé. M'agrada **La deshumanización del arte d'Ortega**, si bé pens que ara el llegiria amb uns altres ulls.

Crònica de Tres

(1) Les manifestacions del grup *Criada* 74 han estat comentades en aquesta revista en els números de desembre 1974 i setembre 1975.

(2) Vegeu l'enquesta *L'art vist pels artistes* amb les respostes de M. A. Femenias a «Lluç» (octubre 1974).

Fotogravats A. Comas

- FOTOGRAVAT
- OFFSET
- DEPARTAMENT DE DIBUIX
- CREACIÓ GRÀFICA
- FOTOGRAFIA INDUSTRIAL
- ARXIU FOTOGRÀFIC
- NYLOPRINT I
- FOTOCOMPOSICIÓ

Missio, 61 - TEL. 213952 - PALMA

Diario de Mallorca

un diari

per a tots els mallorquins

XXIII Festival de Cinema de San Sebastián

Quant als certàmens cinematogràfics que de cap a cap d'any tenen lloc al país podem assegurar, sense cap mena de dubte, que el que es realitza —devers mitjan mes de setembre— a San Sebastián, és l'únic on s'hi pot apreciar i considerar molt profundament tot el pes específic de l'oficialitat nacional. El «Festival Internacional de Cine de San Sebastián» és el certamen cinematogràfic oficial del país, la cara «nobilíssima» d'un cinema consentit des de les altures pàtries a través del qual s'hi intenta expressar una realitat cinematogràfica amb l'òptica dels regidors del cinema al país, els quals s'hi defineixen i manifesten molt al marge de determinades consideracions col·lectives que actuen aquí com a cara enfosqueïda d'una falsejada realitat cinematogràfica mundial.

Tot i essent aquesta manifestació cinematogràfica la que al país ha vist més edicions realitzades, cal considerar, abans de tot, l'important ajut estatal que han rebut els seus organitzadors especialment en els darrers cinc anys; ajut per una part econòmic —provinent des del Ministeri d'Informació i Turisme, Direcció General de Cinematografia, etc., a distints organismes oficials guipuzcoans: Diputació, Ajuntament, Govern Civil, etc.—; i ajut per altra banda diguem-ne que moral —presència del Ministre d'Informació i Turisme en l'acte de la inauguració, presència constant de personalitats oficials: Director General de Cinematografia, president d'Uniespaña, delegats nacionals, etc. I col·laboració especial en la seva difusió de diverses institucions i mitjans de comunicació oficial, com la ràdio-televisió espanyola, per exemple, que s'hi bolca de ple. Ajuts que, es vulgui o no, subratllen i accentuen aquesta manifestació cinematogràfica donant en certa manera una falsejada idea del seu contingut general, tota vegada que el Festival de San Sebastián no és sinó una mediocre mostra cinematogràfica on qui hi juga el millor paper és el caire econòmic i propagandístic dels films que s'hi exhibeixen; i evidenciant també una òbvia marginació respecte d'altres manifestacions cinematogràfiques nacionals que no tenen aquest ajut especial ni aquest notable privilegi que es dona al certamen guipuzcoà: els certàmens generals de Valladolid, Barcelona, Benalmàdena; els monogràfics de Sitges, Gijón, Bilbao, La Coruña, Cartagena, Molins de Rei, etc.

També enguany ha prevalgut al Festival de San Sebastián un caire fals i discriminatori, sobresortint altra vegada una accentuada autocensura del

Els calls d'una mediocritat justificada

per Damià Huguet

comité de selecció que ha evidenciat tota una sèrie d'impediments i condicionaments visibles al llarg i ample de la producció cinematogràfica nacional i d'aquells films estrangers amb llicència d'exhibició; fets, aquests, ben generalitzats que no són sinó una perfecta mostra de les escasses possibilitats de llibertat cinematogràfica que es palesa al país. La marcada presència de produccions nordamericanes —a les quals se'ls vol llançar acuradament des d'aquest certamen de cara a la pròxima exhibició a les pantalles nacionals—, de films realitzats als països socialistes, que no fan sinó oferir una mostra tan mediocre com irreal del fet cinematogràfic de cada país respectivament, i que serveixen, però, com a factor accentuador d'obvis triomfalismes dels organitzadors; i d'altra banda la presència de diverses produccions europees i sudamericanes de discutible qualitat, ofereixen, en conjunt, una mostra pobra d'un certamen cinematogràfic que resta a mig camí, que no aconsegueix els requisits obligats per la relevància que se li vol donar i que no justifica els ajuts que li han ofert perquè sigui una manifestació a través de la qual s'hi expressi la realitat cinematogràfica que mereix i necessita el país. Ho voldria deixar ben clar: també al Festival de San Sebastián s'hi veu falsejada la imatge del cinema que avui dia es realitza al món; i això resulta depriment en una manifestació d'aquesta categoria (és l'únic certamen espanyol de categoria A).

Facem, però, un breu resum del que ha estat aquesta vigèssima tercera edició del Festival, en especial dels films que s'hi han projectat, perquè les circumstàncies de política interior han estat, com he dit, les mateixes de sempre.

Dins els dotze dies que té de durada el Festival s'hi desenvolupen cinc manifestacions distintes: la secció Oficial, en la qual s'atorguen els premis; la de Nous Creadors, reservada a primeres o segones obres d'autors nacionals i estrangers; la secció informativa, dedicada a oferir aquells films més «representatius» de les distintes corrents cinematogràfiques actuals, films premiats a anteriors certàmens, etc.; la Retrospectiva, dedicada a oferir una mostra gairebé completa de l'obra d'un autor clàssic (dedicada

enguany al realitzador francès Henri-Georges Clouzot); i el Mercat del Film, on es poden visionar una part no massa considerable —i molt menys important ni representativa— de les darreres produccions nacionals i estrangeres. És, aquesta secció, la més pobra i la menys «trionfalista» del Festival, a la vegada que resulta la més explícita de totes; on de debò s'hi reflecteixen les exigències i la causa circumstancial del certamen (escasses són les sessions on hi acudeixen més d'una dotzena d'espectadors).

Sense cap dubte el film més important, més subjugant, més revelador i més suggestiu del Festival d'aquest any ha sigut «Furtivos», de José Luis Borau. Un film inclòs dins el certamen oficial per causes netament polítiques (el film, que estava prohibit a Espanya, no va ésser admès ni al Festival de Cannes ni al de Berlín), i sobretot per intentar donar a entendre que una excepció pot confirmar una regla, cosa, aquesta, que no és així realment. Deixant-nos, però, de causes òbvies i profundes, cal remarcar aquí els alts valors cinematogràfics i la tremenda intencionalitat de l'obra de Borau; un film dels que per si sols justifiquen una cinematografia i que palesen, obertament, el que podria ser una realitat si no fos que al país els condicionaments demagògics i una censura excessivament rígida obstaculitzen la llibertat d'expressió. Borau ens ofereix una obra mestra, neta, simple i profunda, rodada amb escassos mitjans econòmics, però terriblement suggestiva i reveladora d'una circumstància nacional: les influències i la vida «externa» d'un governador civil, i les relacions d'una mare i un fill que viuen aïllats en un bosc on pot succeir la més insospitada tragèdia, tot conjugat i expressat admirablement.

Dignes d'una profunda anàlisi són els darrers films de Wolker Schlöndorff, «Die verlorene ehre der Katharina Blum», i de François Truffaut, «L'histoire d'Adèle H». L'autor de «El jove Törless» ens ofereix un film inspirat en una narració curta d'Henrich Böll que no és sinó una tremenda acusació a la premsa sensacionalista capaç de falsejar la realitat —amb l'«eficàç» col·laboració de la policia— i destruir l'honorabilitat d'una persona.

El film de Truffaut sobre les passions amoroses de la filla petita de Victor Hugo, és potser una obra menor del realitzador, en la qual, no obstant, la simpleza i la moderació són notes destacades en una història que no dona massa de si llevat de l'encant poètic que hi ha volgut afegir el seu autor.

Els altres dos films espanyols presents al Festival: «Pim, pam, pum... fuego», de Pedro Olea; i «Leonor», de Juan Buñuel, són dues obres més bé frustrades, en especial la primera, on es nota la lamentable inclinació del realitzador vers les exigències del productor José Frade. «Fatti di gente per bene», de Mauro Bolognini és un film estèticament perfecte (la introducció és sublim), encara que en el seu fons argumental s'hi denoti una excessiva càrrega melodramàtica que resta eficaçia a aquest premeditat atac a la burgesia italiana de principi de segle i a les revoltes socials d'aquella època. Lamentables els abusius errors de l'argentí Leopoldo Torre Nilsson que amb «La guerra del cerdo» ens ofereix un film increïble amb el qual expressa la violència d'un grup de joves que assassinen els jubilats; tot abocant-se dins una atmosfera endulcorada i folletinesca que, en el fons, és la que hi juga millor partit.

Destaquem així mateix, dins aquesta secció competitiva, encara que en el fons no siguin sinó obres més bé mediocres, «Der richter und sein henker», de Maximilian Schell; «The romantic engloswoman», de Joseph Losey; «Bekotott Szemmel», d'András Kovács, i, posats a estirar molt, el «Jaws» de Stephen Spielberg, un film que als Estats Units supera tots els records de taquilla.

De les altres seccions podríem destacar el documental de llargmetratge

sobre la cantant Janis Joplin que han realitzat Howard Alk y Seaton Findlay. També «Szerelmen Elektra», de Miklós Jancsó, que reïncideix altra vegada escenificant una de les seves tan habituals, llarguíssimes i esteticistes cerimònies. «The day of locust», de Schlesinger, és una obra mediocre del realitzador, igualment com «Dersú Urzala», film que el japonés Akira Kurosawa va rodar a Rússia i del qual l'excessiu metratge és la nota més insuportable. De «Il portiere di notte» de Liliana Cavani ja s'ha dit quasi

«Furtivos» de J. L. Borau

tot, tenint en compte que el film va ésser estrenat fa un any i mig; així i tot és important remarcar els sòlids valors cinematogràfics d'aquesta obra i també el sentit d'acusació al feixisme.

El conegut humorista Forges no fa més que demostrar les seves escasses condicions de realitzador cinematogràfic amb «Pais s.a.», un film molt improvisat, compost de gags successius que donata una desconexió del mitjà en el qual s'expressa, subratllant irregularitats i manca de conjunció es-

tilística. Digne d'ésser mencionat és el film de Floyd Mutrux «Aloha, Bobby and Rose», també «James Dean story», de Ray Connolly. I, pel que fa a les cinematografies socialistes (Hongria, Polònia, Txecoslovàquia, Bulgària), com a les de països sudamericans (Mèxic, Veneçuela, Argentina) més val deixar-ho sense anomenar, doncs el conjunt no sobrepasa ni el límit més lleuger de mediocritat, evidenciant un nu interès vers cada una d'elles.

Una edició, aquesta darrera del Festival Internacional (?) de Cinema de San Sebastián, de la que se'n pot contar poc de bo. La burgesia i l'oficialitat, crec que n'han sortit ben satisfetes, puix les gales nocturnes i les «public relations» particulars hi han jugat, com cada any, un bon paper; fet aquest que també ha ajudat a subratllar una intencionalitat i a justificar una mediocritat establerta. Poquíssims han estat els cineastes presents a San Sebastián, també els actors i les actrius. Hi ha hagut absències notables en el jurat del Festival —que s'han suplert molt apressadament— i per motius per ara desconeguts hi havia films programats que no s'han arribat a projectar (els casos dels representants de la cinematografia sueca). Tot un balanç —unit al poc interès despertat per la majoria de films i a unes absències previsibles—, depriment per a un certamen cinematogràfic d'aquesta categoria, fortament subvencionat per entitats oficials i cara generosa d'una cinematografia com la nostra en franca decadència. Però, un altre pic, l'autocensura del comitè de selecció —tan lligat al pensament oficial— han aconseguit oferir una mostra falsa del cinema que avui batega dins el món, tot confortant i traient a relleu un ideari absolutista i demagògic.

Articles d'organització
d'arxiu

Subministració de
papereria

VASCOBRES

VASCONGADA DE SOBRES Y BOLSAS, S. A.

MANUEL VILANOVA FIOI

Gumersindo, 85-87 Tel. 29 30 18 Palma de Mallorca

El Drach

BIJUTERIA DE NOVETAT

OBJECTES TÍPICS DE MALLORCA

Sant Domingo, 25 i 27

CIUTAT

Memòria de les activitats de l'Escola d'estiu 1975

Amb la clausura oficial de l'Escola d'Estiu de les Illes de 1975 donam notícia dels esdeveniments més notables que hi ha hagut:

En primer lloc, no podem oblidar l'Escola d'Estiu «Cèlia Viñas» que al voltant dels anys 60 fou la capdevantera en els intents de renovació pedagògica a les nostres Illes. Després de cinc anys d'interrupció, i gràcies a les tres entitats organitzadores —Obra Cultural Balear, Col·legi de Llicenciats i Escola Normal de Magisteri— ha estat possible continuar la gran tasca de l'Escola abans anomenada.

Si aquesta Escola d'Estiu ha estat possible, és gràcies a la feina ininterrompuda que durant aquest any passat ha fet el Secretariat Pedagògic de l'Obra Cultural Balear (OCB). Els responsables d'aquest Secretariat Pedagògic amb la seva feina callada i eficaç han duit a terme una tasca meritòria d'aglutinació del magisteri estatal i privat, i de totes aquelles persones que es dediquen a l'ensenyament. Ha estat un curs amb una assistència mitjana de cent educadors, durant el qual s'han fet seminaris, s'han compartit experiències i una llarga llista d'activitats. Cada dissabte, el matí eren més de 50 educadors que es reunien a la casa de l'OGB. D'aquest Secretariat sorgí, en principi, la idea d'empendre, de bell nou l'Escola d'Estiu. Es va demanar la participació de l'Escola Normal que des d'un començament oferí, mitjançant el seu director N'Andreu Sánchez Pascual una total adhesió. Igualment, el Col·legi de Llicenciats oferí la seva col·laboració a través d'En Jaume Albertí.

En segon lloc hem d'esmentar l'íntima col·laboració de «Rosa Sensat», especialment de la seva directora Marta Mata. Aquesta entitat pedagògica ja va col·laborar amb nosaltres a les primeres edicions de l'Escola d'Estiu.

El mateix hem de dir de l'equip del Sac, Jaume Arnella, Núria Quadrado i Núria Segarra, pel que fa a la seva valuosa ajuda en les activitats organitzades pel Secretariat Pedagògic durant el passat curs escolar.

Els alumnes que han assistit a aquesta Escola són 237, distribuïts de a següent manera: 87 a les activitats de matí i horabaixa, 98 només els matins i 52 els horabaixes. Aquesta

xifra global de 237 matriculats, inclou, en la mateixa proporció educadors de pre-escolar, i professors de l'EGB, 1.ª i 2.ª Etapa tant d'ensenyança oficial, com privada.

Les activitats de Pre-escolar s'han centrat en la psico-pedagogia per Llar d'infància i parvulari, (funcions psicomotrius. El seu procés de maduració a l'infant. Incidències pedagògiques. Objectius i funció del parvulari. Llenguatge i pensament. L'atenció i la conducta) portats a terme per l'equip de «Rosa Sensat» de Barcelona, format per Na Pepa Odena i no M.ª Antònia Pujol.

De la mateixa manera els educadors inscrits a pre-escolar han rebut un curs intensiu de 14 hores de Plàstica, Dinàmica i mitjans audiovisuals, sota la direcció de na Quimi Creixans de l'equip «Rosa Sensat». En Jaume Arnella, Na Núria Quadrado i Na Núria Sagarra de l'equip del Sac; grup de Teresetes «Nussa» de Sóller i la col·laboració de Vicenç Mates.

Pel que fa als professors d'EGB es va establir una doble possibilitat: 1.ª o 2.ª Etapa. Per la 1.ª s'han impartit les següents matèries: Ciències socials per n'Antoni Tarabini, Didàctica de les matemàtiques per n'Alberto Aizpun, Didàctica de la Llengua per na Marta Mata i Ensenyament del català per n'Aina Moll. Igualment han participat en els cursos de Plàstica, Dinàmica i mitjans audiovisuals, ja esmentats. Per la segona etapa: ciències socials per en Joan Pagés de l'equip «Rosa Sensat», Didàctica de la Llengua per n'Encarna Vinyes, Didàctica de les matemàtiques per n'Alberto Aizpun i Ensenyament del català per n'Aina Moll. Igualment per aquesta segona etapa d'EGB s'han realitzat els següents cursos monogràfics de Pedagogia i Sociologia de l'educació: Funció de l'ensenyament (Pere Rios), Moviments de renovació pedagògica (Ramon Oro), Estructura de l'ensenyament (Celestí Alomar), Psicologia de l'educació (Nicolau Llaneres), influències dels mitjans d'informació a l'educació (Andreu Sánchez) i Escola popular (Gabriel Janer).

Hem de fer constar l'agraïment dels organitzadors i alumnes d'aquesta escola d'Estiu al centre educatiu «Rosa Sensat», especialment al seu gerent Gabriel Dalmau que desplaçà a la nostra escola el seu professorat, per

substituir l'equip de l'escola Lavínia de Barcelona que no pogué complir el seu compromís de col·laboració.

Activitats generals.—Els participants a aquesta escola d'estiu han tingut l'ocasió de prendre part d'una manera activa a una sèrie de taules rodones sobre la problemàtica cultural i socio-econòmica de les nostres Illes. Els membres d'aquestes taules rodones han estat, entre altres: un grup d'arquitectes sobre la problemàtica urbana; en Jordi Solé-Tura, n'Eliseo Aja (tots dos professors de dret polític de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona), En Climent Garau (President de l'O.C.B.), n'Antoni Tarabini i en Celestí Alomar (de Gadeso), En Sebastià Serra (llicenciat en història i professor no numerari) sobre el tema de les peculiaritats pròpies de les nostres Illes, En Pere Gabriel, sobre la història social de Mallorca, n'Antoni Campins, economista, sobre la situació econòmica mallorquina; en Jordi Solé-Tura sobre la problemàtica educativa de post-guerra, n'Eliseo Aja sobre la problemàtica educativa en el moment actual; un grup de llicenciats i d'estudiants sobre la problemàtica de la Universitat Balear avui; un grup de veïns sobre la problemàtica dels nostres barris populars; i un llarg etcètera.

Igualment, en qualitat d'activitats complementàries, s'han impartit uns cursos intensius de balls mallorquins i macramé. Les activitats pedagògicorecreatives han consistit en: un curs de cinema i mitjans audio-visuals, a càrrec d'en Vicenç Mates i en Jaume Vidal; s'han projectat entre altres, els següents films amb els seus corresponents fòrums: «Línia general» (Eisenstein), «Procés de Verona», «Campanades a mitjanit» (Orson Welles), «El cirabotes» (de Sicca) i un muntatge intitulat «Estiu a Mallorca», realitzat p'En Vicenç Mates. Igualment la companyia «El vaixell» ha representat l'obra «Tot és possible a Roma, manco que les perdis tornin cols».

Finalment en Jaume Arnella, en Pius Françoi i en Teodoro donaren un recital de cançó catalana i castellana.

Cal destacar de manera especial els equips de treball formats per educadors de pre-escolar per una banda, educadors d'EGB (sector privat) i educadors d'EGB (estatals) de cara a

plantejar la seva problemàtica específica i establir equips de treball permanents per al proper curs escolar. Mereix assenyalar l'impuls que s'ha donat a l'Associació d'Antics alumnes de la Normal en curs de creació.

Tota aquesta sèrie d'activitats aquí anunciades i el clima de comunicació, profundització i interès aconseguit a aquesta Escola d'Estiu 1975 esperam que sigui el principi d'una sèrie d'activitats comunes entre els educadors de les nostres illes preocupats perquè la seva funció pedagògica i social sigui cada dia més adequada a les realitats socials del nostre poble.

No podem acabar aquesta memòria sense dedicar una especial menció als organitzadors d'aquestes jornades que les han fet possibles, gràcies a la seva dedicació i entusiasme. És evident que hi ha hagut deficiències fàcilment evitables en la futura Escola d'Estiu 1976 amb una més àmplia col·laboració de les persones assistents a la present edició. Els responsables de l'Escola d'Estiu 1975 han estat: Na Mariona Marrugat, Na Maria Collado, Na Rita Lliteras, Na Silvia Clemente, Na Margalida Aguiló, n'Isabel Bagur i Antoni Tarabini, del secretariat pedagògic de l'OCB, en Pere Rios i na Francesca Ferrer del Col·legi de llicenciats.

Finalment volem agrair la presència en aquest acte de D. Antoni Roig, vice-rector de les Facultats i Escoles Universitàries de la Central i Autònoma de Barcelona a les Illes.

L'escola del camp

A. La tardor del camp

Octubre, antesala de l'hivern. L'escació seriosa. Tanquen les portes els hotels (?) i les obren a la Facultat. Els estudiants dels pobles tornen a integrar-se a la vida ciutadana. Altra vegada s'enfonsaran dins la pensió o dins un pis per 6 o 7. Tornaran a deixar les cadires del cafè de la Plaça amb les tertúlies estiuenques per freqüentar, ara mes que mai, els «fogars de la Cultura».

Parlàvem d'aquest petit trauma de cada tardor amb un amic de poble. Havia fet feina tot l'estiu a l'hort de ca seva. Tres mesos a marjal al costat de son pare i sa mare. No té germans. Només els seus pares, ja no gaire joves, treballen la terra, una terra que es seva, per la qual han lluitat... ell estudiarà filosofia. Vocació?, problemes morals?, inseguretat material?, complex d'inferioritat?...

El procés d'acumulació capitalista, basat en bona part damunt el camp, no tan sols ha minvat la força econòmica del pagès (els seus estalvis), sinó també el millor de la seva força de treball: el jovent. Aquestes circumstàncies d'explotació han anat buidant les comarques agrícoles i ha orientat la mà d'obra que suposa el

jove camperol cap a zones turístiques i els futurs homes de cultura cap a metes que res tenen a veure amb la terra. L'agricultor, treballador del camp que viu de la venda dels seus productes, està situat, a pesar del que ha hagut d'invertir dins la seva terra, en pitjors condicions que el treballador de la indústria. L'encaixonament que li imposen els monopolis —d'una banda els subministradors de matèries primes i de l'altra els monopolis que compren la seva producció— l'han privat també de la seva força política. Si sempre havia estat una capa sotmesa a la burgesia, ara li han impedit tota possibilitat d'unir-se (mitjançant els joves) i tenir un pes polític i social tan important per l'equilibri de les classes treballadores de cara a un moviment reivindicatiu. Es desolador observar que la política agrària (¿ens arriba a les illes?) va primordialment dirigida als monopolis que acaparen la transformació i comercialització dels productes del camp. Les Organitzacions (sindicats, cooperatives pageses) pràcticament desaparegueren amb la guerra civil.

Quan el jove arriba a tenir consciència clara d'aquests motius que impedeixen un desenvolupament real del camp, i troba dins la problemàtica pa-

ESTÀ FENT-SE LA TERCERA EDICIÓ DEL GRAN

DICCIONARI CATALÀ-VALENCIÀ-BALEAR

L'obra més extensa i documentada de la lexicografia hispànica, i obra feta a Mallorca.

Cada nova reimpressió resulta més costosa, i el preu de venda més alt.

ADQUIRIU EL DICCIONARI ARA MATEIX, I FAREU UNA BONA INVERSIÓ.

EDITORIAL MOLL: Torre de l'Amor, 6 A. Palma.

Distribució: LLIBRES MALLORCA. Fortuny, 13.

gesa uns ressorts que l'impulsen a lluitar en benefici dels seus drets econòmics i socials, normalment és quan ja està cursant una carrera que pocs vegades el posaran en condicions d'aportar el seu esforç com a tècnic, com a economista, com a veterinari o com a sociòleg, per pal·liar les deficiències de tot tipus que resten a foravila.

A través de la tasca que ens proposam per aquest hivern, encaminada a la realització de l'Escola del Camp, intentarem fer feina amb aquest tipus de joves. Aquests que, nascuts al camp, «emigren» a ciutat —èxode més econòmic que filosòfic— i es desentenent per «causes majors» de la terra a la qual tant han treballat i han sofert els seus avantpassats.

Per aconseguir el nostre propòsit de crear aquesta mena de consciència i responsabilitat, utilitzarem els instruments que resultin més eficaços fins allà on puguem arribar, com són alguns organismes oficials i altres institucions legals: Germandats, Cooperatives, Extensió Agrària, Organismes Culturals, etc.

Per al muntatge de la nostra Escola, està en tramitació un futur Secretariat del Camp a l'**Obra Cultural Balear**. Esperam així poder arribar a més amplis sectors. Creim convenient, fet a saber aquest projecte i establerts els primers contactes, l'elaboració d'unes anàlisis, estadístiques, enquestes i altres treballs sobre temes més concrets i rigorosos del nostre Camp. Per

això necessitam gent que vulgui fer feina amb nosaltres o simplement donar-nos la seva opinió, en definitiva, som conscients que cal formar uns equips per abordar científicament la nostra tasca. Aquesta pàgina està mensualment al servei del Camp, és a dir, de tot aquell que tengui qualche cosa per aportar.

B. A la Universitat catalana d'estiu

Amb vistes al muntatge de l'escola del Camp, assistirem la darrera dècada d'agost a l'Universitat Catalana d'Estiu, més concretament a la Secció d'Agricultura. Esperàvem conèixer —com així va ésser— gent interessada pel camp els seus problemes i el seu futur, i en definitiva, tenir una experiència de cara a l'organització de l'esmentada **Escola del Camp** aquí a Mallorca.

La secció d'agricultura de la U.C.E., emmarcada dins un gran desplegament d'activitat cultural, ens oferí un programa molt complet i al nostre judici interessant com es fer entrar els participants directament en contacte amb la realitat agrícola-ramadera de Catalunya. En línies generals i a manera d'orientació, citarem un extret de les principals activitats desenvolupades:

— Presentació de l'agricultura de Catalunya Nord i Sud per gent de la Direcció Departamental de l'Agricul-

tura de Perpinyà i de l'Escola d'Agricultura de Barcelona.

— Confrontació entre agricultors catalans sobre els problemes dels fruits i de les hortalisses.

— Presentació i degustació de formatges occitans.

— Visita d'explotacions agrícoles i cooperatives a la Cerdanya (francesa i espanyola).

— Debat sobre les formes d'associació en agricultura.

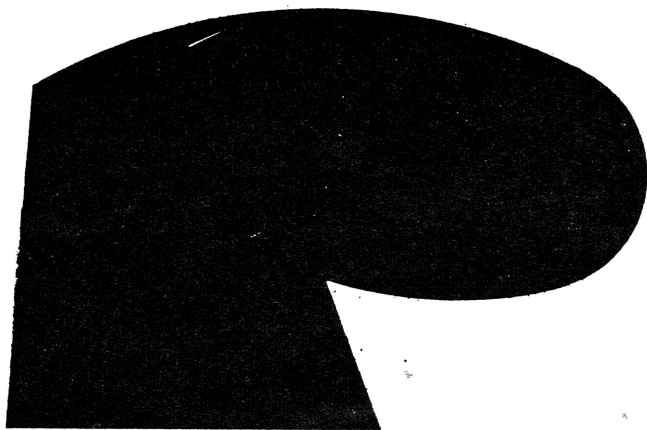
— Iniciació a la tècnica de degustació de vins.

— Taules rodones amb agricultors i ramaders sobre diversos temes.

— Visites a la Regió de Banyuls, hivernacles de la Regió de Perpinyà, Escola d'agricultura de Ribesaltes, etc.

— Col·loquis. Visites de vergers, conferències sobre diferents aspectes del camp en l'actualitat, etc.

No podem dir que hi hagi una problemàtica consemblant entre l'agricultura del Principat i Nord de Catalunya i la nostra. En realitat ens integrarem en uns temes que no són els d'aquí, i cercarem unes vies de solució que no són tampoc aplicables a les illes. Mentre a Prada es parlava de Mercat Comú, de produccions de fruita a gran escala, de la competència entre vins italians i francesos i de tècniques ramaderes avançades, nosaltres afrontam altres realitats, altres problemes, potser no tan greus, però els nostres en definitiva, i que són els que ens interessan. D'aquí que intentarem debatre algunes d'aquestes realitats, i

NORAI
GALERIA
D'ART
POLLENÇA

EDWIN DICKMAN

PINTURES - DIBUIXOS - LITOGRAFIES

20 setembre - 20 octubre

exposarem (el que ens vengué primer a la memòria...) la crisi dels productors de llet, aclaparats per les embotelladores, els productors de fruites i hortalisses amb les seves dificultats quant a la fixació de preu amb Mercapalma, l'ametla mallorquina amb inferioritat davant la forastera, o potser també la crisi de l'exportació de patata de Sa Pobla... Calia assabentar als companys que a Mallorca no tot és turisme. Malgrat això, ens adonarem de la peculiaritat de la problemàtica socio-econòmica del camp mallorquí. El que tractarem allà amb gent del Principat o del País Valencià, gairebé no és aplicable a la realitat illenca. Aquells mateixos tècnics poc saben i poc podrien fer sobre el nostre camp.

L'escassa importància quantitativa de la nostra producció de cara al mercat exterior, les dificultats de comercialització que tanca el fet d'insularitat i una problemàtica molt pròpia de les illes (creixement del turisme, construcció...), fan que la nostra agricultura no sigui gairebé considerada quan es parla dels Països Catalans, i lògicament s'hagi de planificar des d'una òptica molt diferent.

Així i tot va ésser, al nostre entendre, molt positiva l'estada a Prada amb uns companys que d'una manera o l'altra treballen a la terra o per la terra, gent molt jove (una gran lliçó per a nosaltres) que és en definitiva la qui li donarà un futur. I fou també profitós el tractar d'uns temes que, encara que foren molt amplis i generalitzats, ens donaren una visió conjunta de la situació agrícola-ramadera dels Països Catalans. El que considerem de gran importància per a la gent del camp a les illes, i concretament per a l'Escola del Camp, és anar-hi l'any que ve un grup nombrós d'agricultors i ramaders que representin les illes i que exposin la nostra problemàtica, no tan sols com a alumnes, sinó per aportar-hi el que es faci per aquí. D'aquesta manera ens varen proposar alguns dels organitzadors, i de segur que serà el criteri dels illencs interessats pel futur econòmic i social del nostre camp.

A pesar del diferent enfocament, potser que quant als objectius més estrictes, hi hagi un cert paral·lelisme entre la secció d'agricultura de la U.C.E. i el nostre projecte de la futura **Escola del Camp**. Ja hem dit abans que sense oblidar els aspectes generals de la crisi del camp dins tots els Països Catalans, ens interessa principalment abordar la nostra problemàtica. El mes passat en aquestes pàgines intentarem resumir alguns dels factors que ens mouen: reunir-nos per analitzar el camp en els aspectes polític, econòmic i social, donar una empena a la tecnificació del nostre camp i donar a entendre a molts de joves la necessitat que dirigeixin els seus estudis universitaris entorn a unes professions imprescindibles per la reconstrucció de foravila. Ara bé, mal-

grat que siguin aquestes unes qüestions intrínsecament illenques, els professors, les activitats i el mateix muntatge de la secció d'agricultura de la U.C.E., ens orientaren positivament per poder dur a bon terme l'Escola del Camp.

TOMEU FIOI

Destacada presència de les Illes a la Universitat Catalana d'Estiu

El poble de Prada, un any més, ha acollit en el local del liceu «Renouvier» la setena edició de la Universitat Catalana d'Estiu, amb el mateix esperit de servei amb què foren acollits els setanta-cinc assistents de la primera edició de l'any 1969. Aquest any han estat 1.300 els assistents, la qual cosa ha fet necessària la divisió en dues tongades: una pel juliol amb 350 assistents i una altra per l'agost amb 850.

L'organització, com de costum ha anat a càrrec del G.R.E.C. (Grup Rossellonès d'Estudis Catalans), amb la col·laboració del Secretariat per a l'Ensenyament de la Llengua del País Valencià i de l'Obra Cultural Balear de les Illes.

La dinàmica de l'U.C.E. ha duit inevitablement cap a la celebració de dues tongades que han resultat molt desiguals quant al nombre d'assistents i que s'intentarà que l'any vinent estiguin més nivellades.

Dotze seccions pel juliol i vint-i-sis per l'agost donen idea del treball duit a terme. Resaltar-ne alguna significaria deixar-ne moltes altres de banda i tanmateix, per fer-se una idea del que és i significa la U.C.E. de Prada, cal ésser-hi. A més a més caldria deixar constància de la multitud d'altres activitats (taules rodones, seminaris, conferències, col·loquis, concerts, recitals i un llarg etcètera) que tot plegat en l'ambient de llibertat i germanor fan un tot quasi impossible de descriure amb quatre retxes.

Si fos possible definir la U.C.E., caldria retornar a aquella primera definició d'universitat com a unió d'alumnes i professors engrescats en una tasca comuna, inspirats en tota la riquesa que significa les diferències, quan van lligades amb un objectiu co-

mú: l'ahir, l'avui i el demà del que entenem per Països Catalans.

Si l'any passat fou qualificat com «any del País Valencià a Prada», sense ésser triomfalistes ni chauvinistes, podríem qualificar aquest any com «any de les Illes», ja que la presència de setanta illencs (si bé ha mancat la presència física d'Eivissa, engrescada aleshores amb el seu Segon Curs de Cultura Eivissenca, emmudit just abans de començar) ha causat un impacte molt semblant al que causaren l'any passat els valencians. Això ha fet possible que amb tota justícia es pugui dir que la U.C.E. és la Universitat dels Països Catalans.

L'assistència de la gent de les Illes, recolzada amb els nostres professors no tan nombrosos com hauríem desitjat, ha donat a la Universitat en conjunt i als illencs, en particular, una visió, unes eines i un camí per prosseguir la nostra tasca.

Tanmateix no tot han estat flors i violes. L'organització s'ha vist gairebé desbordada en l'aspecte material. Han estat moltes les discrepàncies i punts de vista sobre els temes d'interès general tractats, però cal reconèixer que la feina ha estat positiva. En definitiva —i amb paraules de Pere Verdguer, Secretari i ànima de la Universitat— l'edició de l'any 1976 serà allò que tots, treballant plegats, vulguem que sigui.

MANUEL DOMENECH

Assistència Palmesana

amb el desig de fomentar actes culturals ofereix cada dissabte teatre o varietats

c/. Ramon Llull, 21

Tel. 21 12 28

Ciutat de Mallorca

92 anys del FELANITX

Dia 28 d'agost, festa de Sant Agustí, el setmanari FELANITX va rebre la medalla d'argent que la seva ciutat li havia concedit. Féu l'ofrena de l'homenatge el batle D. Andreu Manresa i acceptà la medalla, en nom de la publicació local, el seu actual director D. Bartomeu Pou i Jaume. A l'acte oficial, a l'Ajuntament felanitxer, hi fou convidat Miquel Marquès i Coll per pronunciar el discurs que publicam a continuació. Creim que les paraules de Miquel Marquès situen en el seu just context la transcendència i la missió d'una publicació periòdica a un poble de Mallorca. (N. de la R.)

Discurs de Miquel Marquès i Coll

Il.lm. Sr.:

Excms. Senyors:

Poble de Felanitx:

Ens reunim avui aquí per dur a terme una obra meritòria, com és ara la d'enaltir l'existència i la persistència d'un òrgan d'expressió i de defensa dels interessos comarcals de la vostra encontrada, com és l'actual setmanari FELANITX, vell i prestigiós vehicle de les vostres ànsies culturals i valent propulsor del progrés i expansió d'aquesta ciutat.

I com a testimoni de major excepció heu tengut la gentilesa d'encomanar-me a mi que enaltesqui les virtuts que suposa crear i mantenir durant nou dècades, aqueix humil full volander que setmanalment ha sortit per informar-vos dels fets més importants ocorreguts dins la vila; per fomentar les iniciatives beneficioses per la seva prosperitat, i per establir un enllaç constant entre els felanitxers d'ací i els qui viuen escampats fora de l'encontrada nadiua.

Potser sí que jo puga testimoniar aquest heroisme anònim que suposa per part dels creadors i mantenidors de l'antic setmanari, l'esforç, l'abnegació, la perseverància que representa donar vida cada setmana a la modesta premsa comarcal. Perquè, criat a la vora d'un periodista nat com fou el meu pare, fundador d'un altre setmanari humil, com el vostre, i com el vostre, vell també de dies i d'incidències, per espai de més de cinquanta anys he assistit a aquesta lluita dura i enervant que suposa el treure a llum cada dissabte el breu resum de la vida que transcorre al nostre entorn. Per això conec per experiència les seves interioritats i misèries; també conec les dificultats a vèncer quan la monotonia de la vida local és es-

cassa o inexistent, quan manca l'ajuda necessària per muntar l'edició de cada setmana, o quan hem de realitzar el nostre comès enmig d'interessos creats que entorpeixen tota crítica imparcial o d'una massa de lectors excessivament susceptibles que s'ofenen a la més petita al·lusió.

Permeteu-me, doncs, benèvolament, que per un breu moment distregui la vostra atenció per remarcar als vostres ulls el sacrifici permanent i desinteressat que des de l'any 1883, diferents equips de compatriotes vostres vénen realitzant perquè no manqui en moltes llars felanitxeres aquesta informació setmanal, que no és altra cosa que la història entranyable que estau creant dia a dia; aquesta carta familiar amorosa i enyorada que conta als felanitxers absents els fets importants o intrascendents que es produeixen en el recés local; aquest compendi de les iniciatives, preocupacions i quimeres que els esperits més cultivats del poble conceben i exposen i trameten als altres conveïns per mantenir despert dins ells l'interès pel progrés material i espiritual de la ciutat de tots.

A cada indret de la nostra illa hi ha hagut en tot temps qui ha sentit aquesta dèria de dotar-lo d'un mitjà d'expressió que recollís l'esperit de la terra. Així, a Inca, hi hagué un Miquel Duran; a Artà, un Andreu Ferrer; a Andratx, un Antoni Calafell; a Santanyi, un Bernat Vidal; a Sa Pobla, un Vicari Parera; a Binissalem, un Llorenç Moyà; a Sóller, un Joan Marquès... I a Manacor, a Lluçmajor i a Pollença, tampoc hi han mancat elements voluntariosos per dur a terme aqueixa tasca de difusió i de foment de la pròpia cultura.

Felanitx no havia d'esser-ne una excepció. Dominats per aquests sentiments, en el darrer terç del segle passat un estol de patriotes tengué la bona idea de crear un periodiquet que recollís cada setmana les notícies i anhels del medi rural propi que, amb diverses denominacions però sempre inspirat per un mateix pensament, ha anat apareixent amb regularitat fins els nostres dies fins a assolir l'edat jubilosa dels seus 92 anys que avui celebren.

No cauré, ara, en la candidesa de rememorar la trajectòria seguida pel vostre setmanari en el transcurs d'aquesta dilatada existència, aquí on ha tengut narradors tan competents com han estat Mn. Pere Xamena i En Germà Coll, en un país de tan prestigiosos historiadors com Mn. Cosme Bauçà, En Miquel Bordoy Oliver i els Joan Cerdà Serra i Joan Cerdà Maimó. En els seus treballs monogràfics són detallades per pedres menudes, totes les circumstàncies per què ha passat en les èpoques diferents de la seva publicació, des del seu començament a les darreries del segle passat en néixer a la impremta de N'Andreu Ramon —que després ha estat i

l'hem coneguda tots, de Bartomeu Reus— fins al dia d'avui, a través dels seus 53 anys com a periòdic de «intereses locales y materiales» i els posteriors 39 ja en la seva actual fesomia retrobada en ses diverses etapes castellana, catalana i bilingüe en què ara es publica.

Cal, aixímateix, fer constar la fidelitat del setmanari als principis fonamentals que motivaren la seva creació i al caràcter apolític i d'insubornable independència, fossin quins fossin els homes que el dirigien i el redactaven. El seu contingut s'ha nodrit exclusivament d'assajos històrics, de temes agrícoles, d'esplais literaris, que junt amb l'informació que li proporcionaven l'actualitat i l'activitat dels seus paisans, li han valgut el respecte i la bona acollida de tots els estaments locals. Quan les oligarquies polítiques passades volgueren influir damunt els seus partidaris, crearen la seva premsa doctrinària i combativa, quasi sempre de vida efímera i esporàdica com un foc de burbaies. Part damunt tots ells, sols surà el FELANITX com a representant exclusiu de tota la comunitat.

Però si no un esbós d'una trajectòria tan dilatada i inquieta dins els annals de la vida felanitxera que vosaltres coneixeu millor que no jo, sí que vull remarcar dos aspectes fonamentals de la seva peculiaritat, que justifiquen sobradament aquest merescut homenatge de què avui el feim objecte que, si un retard se li pot fer, és el del retard amb què el celebren. Em referesc a la tasca abnegada, obscura i feixuga, realitzada per les successives redaccions que han malavejat per dur a terme la seva publicació setmanal des de la data llunyana del seu origen. I també a l'enorme, evident i decisiva influència que ha exercit en tot temps damunt el procés evolutiu d'aquesta ciutat pròspera i modèlica en tants d'aspectes.

Mai podrà esser apreciat en tota la seva justesa, als ulls dels profans en aquests quefers periodístics, l'heroisme que suposà, a finals del segle passat, concebre i donar vida dins un poble modest de la ruralia mallorquina —en el qual els lectors contemporanis dels diaris de Ciutat eren ben escassos— a una humil publicació periòdica que tímida apareixia amb la protensió de representar-lo i d'esser el seu portaveu. Aquell cenacle de somniadors que capitanejà el mestre pollencí Miquel Obrador, conscient de la funció docent que el setmanari podia exercir dins l'encontrada pairal, no li temé a l'empresa agosorada, i per Santa Margalida d'aquell any de 1883, tragué a rotlo el primer número amb el nom forasterat de EL FELANITXENSE com aleshores s'usava, que, a través de les vicissituds per què ha passat en el transcurs de tants d'anys i de les diverses influències a què ha estat sotmès d'ençà de la seva fundació, és l'actual FELANITX, rejoye-

nit, identificat conscientment amb l'esperit de la nostra terra i ple de la vitalitat que li proporciona la selecta i ardua promoció actual dels seus col·laboradors.

Sols fullejar l'extensa col·lecció del setmanari es pot arribar a comprendre la suma d'esforços que ha representat a uns homes estranys a la professió periodística però entregats voluntàriament i desinteressadament a la redacció setmanal de cada un dels números que la formen, robant hores a les pròpies ocupacions, passant per damunt de tota mena d'obstacles i evitant fregades inevitables quan es vol seguir una línia verídica i honrada, i patint el que no és de dir quan escasseja la informació per manca d'esdeveniments a la localitat.

Cada article o simple gasetilla, cada comentari o polèmica publicada, suposa una dedicació espontània i entusiasta en aquesta labor obscura i ingrata però alhora ben satisfactòria per tots aquells que s'hi lliuren desinteressadament i que amb la seva assiduitat han mantingut ferm el timó de la nau i l'han sabuda portar al bon port on la veim joiosament amarrada. Avui, el FELANITX, en el cim dels seus 92 anys, assoleix un prestigi ben guanyat dins el poble que representa i ocupa un lloc ben destacat en el cercle de la limitada premsa comarcal de la nostra illa.

¿Ha resultat debades aquest esforç anònim i perseverant, fet per aquesta successió de periodistes incipients? L'avenc, el progrés i la prosperitat assolits per Felanitx durant aquest període, jo diria que han estat aconseguits en bona part per l'atenció permanent que el setmanari ha exercit sempre damunt el transcurs de la vida local. És innegable la petjada que ha deixat dins l'aspecte industrial i agrícola de la contrada. I també en l'àmbit artístic i cultural. ¿Quina influència no va tenir al seu dia en la fundació del «Celler Cooperatiu»? ¿I què són si no, aquesta munió d'escriptors i poetes que han brostat a la seva ombra? El FELANITX pot vanagloriar-se d'haver facilitat intensament el progrés material i espiritual de la vila del seu nom. La vigilància amb què ha fiscalitzat l'actuació pública dels seus dirigents, el fogar acollidor que ha estat pels qui han sentit la pruija d'expressar literàriament les seves idees i iniciatives, han contribuït evidentment a aquest grau de progrés i de benestar que la vila respira, influïnt en el millorament dels serveis públics i a l'impuls d'empreses industrials i agràries que tant havien d'incrementar els interessos de les indústries i dels vinicultors de la comarca. En una paraula: ha ajudat poderosament a l'actual esplendor assolit per la vila en tots els ordres.

Per tots aquests motius, l'Ajuntament de Felanitx ha obrat molt encertadament en reconèixer pública i solemniament la benemèrita labor en

favor de la vila, realitzada durant quasi una centúria pel vell setmanari ric d'anys i de mèrits, i pels homes que l'han inspirada, per medi d'aquest homenatge cordial i per la concessió de la Medalla de la Ciutat, alta i honrosa distinció que inclou alhora admiració i gratitud. Anys a venir, les noves generacions sabran apreciar en el que val tot allò que la ciutat deurà als qui pacientment forjaren la seva prosperitat posterior des de les pàgines aparentment insignificants, però fecundes i dinàmiques, del setmanari local i tendran per aquests treballadors silenciosos i infatigables un record emocionat, que ara queda simbolitzat en aquesta Medalla de Plata amb què avui premiau els seus mereixements, que tant honora la Corporació que l'ha otorgada com enalteix el periòdic que se n'ha fet mereixedor.

Que en l'esdevenidor no manquin a aquests homes voluntat i coratge per continuar sense defalliments la tasca benemèrita que el FELANITX ha venut realitzant des de la seva fundació, amb el mateix ímpetu i fervor que fins ara i amb el calor de la vostra assistència i de la vostra cordialitat, perquè pugui seguir vetlant, fins que a Déu plagui, pel bon nom i per la prosperitat de la ciutat vostra; fomentant el seu progrés i la seva riquesa i perquè sia en tot temps, un fogar d'irradiació cultural i d'amor a tot el que és nostre, com ha estat a través de sa llarga i gloriosa trajectòria.

He dit.

ALGAIDA

La nit de Sant Jaume (entre el desconcert i el miracle)

Arribar a dur a port un festival de cançons i balls de Mallorca com el que es va dur a terme a Algaida, la nit de Sant Jaume, no té res de fàcil i molt més quan et diuen que aquell certamen ha estat possible per obra i gràcia de quatre brusquers. «Degut a la falta de normalització que pateix la cultura del poble, hem hagut d'esser un grapat de brusquers els encarregats de mantenir la continuïtat d'aquest festival. Només pretenem defensar allò que encara ens queda d'aquesta terra nostra», havia dit En Biel Majoral abans de començar, quan els cossiers d'Algaida havien acabat la seva esplendorosa actuació i havien omplert la vetlada de salts i casca-

vells, de mocadors en l'aire i alfabetguera.

És cert que la festa no agradà a tothom. Hi hagué improvisacions, errors i protestes. Finalment, el públic quedà una mica desencisat amb la decisió del jurat, sobretot, en els premis de ball popular. Margalida Capellà resumia aquesta situació en el «Diario de Mallorca» del vint-i-set de juliol, tot afirmant que «desgraciadament y teniendo en cuenta la labor, los esfuerzos y la buena voluntad de los organizadores, el acto no resultó lucido. Le faltó fluidez, y el desorden fue el rey de la fiesta».

És veritat que la plaça d'Algaida, ampla i oberta, no reuneix gaires condicions per a un festival. També és cert que el poeta Joan Manresa, que feia de presentador, es va equivocar, o el feren equivocar amb molta freqüència, que la gent enyorava els festivals de Llubí i algú recordava el disc. que del darrer de tots en féu la casa Ariola sota el supervisatge d'en Pepe Caballero Bonald i meu.

En Vicenç Matas, que havia anat a Algaida de bon matí per a fer una filmació de la dansa de l'Oferta dels cossiers durant l'ofici major, m'ha dit: «Tothom hi ha vist el que no hi havia al festival, allò que hi va faltar; però ningú no hi ha vist allò que hi era present: l'entrega, el sacrifici, la passió d'aquells quatre «brusquers», gràcies als quals va ésser possible aquell petit miracle». És cert que haurien d'haver fet una pre-selecció dels que havien de pujar al cadafal, que hi hagué massa temps buits que propiciaren l'avorriment, que molts dels participants procedien de les agrupacions de «ball de bot» organitzades per a la diversió de turistes, després d'una gatera. Més cert és, encara, que el ball del poble hi va ésser poc present. Em referesc al ball que la gent ha heretat i conserva encara en algun racó secret, dels figuerals i de les eres, de les clastres d'una possessió de muntanya i de la plaça del poble

un vespre de revetla. Aquest ball no hi era present i només alguna parella molt excepcionalment ens els va recordar. Perquè ballar no és fer mitja dotzena de punts a la perfecció, ni pegar salts rabiosos, ni compondre equilibris disfressats de pagesos. El ball, no ho oblidem, és sempre un ritua, una festa del poble, la cerimònia d'una gent que té dret a l'esplai i que cerca, o hauria de cercar, salvar-se del naufragi.

«Només pretenem defensar allò que encara ens queda d'aquesta terra nostra». Aquesta és la raó i no n'hi ha d'altra. Més que en els resultats, el miracle existí en els propòsits, en la voluntat de no deixar-se vèncer, en la feina meravellosa de quatre «brusquers» que aconseguiren aixecar dreta una festa que tengué els seus moments grans i generosos. Res més. Ara, sols em queda deixar constància de les inevitables dades de rigor.

Patrocinaran el certamen el Magnífic Ajuntament de la Vila, vuit entitats bancàries i una agència de viatges. S'endugueren els premis, en la modalitat de cançó de festa: Primer premi, l'amo En Toni Fai; Segon premi, En Biel Oliver; Tercer premi, Grup de cantadors de Sineu. Primer premi per a participants de menys de vint anys: Colla de ximbombers de Sineu; Segon Premi: Na Jerònia i Na Joana. Premi Especial del Museu de Mallorca, En Joan Garcias. En la modalitat de ball, el Primer premi correspongué a l'Agrupació Card de Sant Llorenç; el Segon premi, a l'Agrupació de balladors de Sa Revetla de Son Servera, i el Tercer premi a Na Jerònia i En Jaume d'Algaida. El premi especial per a balladors de menys de vint anys va esser per a l'Agrupació de balladors Sa Revetla de Son Servera. L'organització corria a càrrec de la delegació d'Algaida de l'**Obra Cultural Balear** i integraven el jurat: Maria Aurèlia Capmany, Antoni Galmés, Bartomeu Ensenyat, Climent Garau, Biel d'Es Cantó, Jaume Vidal Alcover, Guillem Rosselló Bordoy i Joan Veny. Actuava de secretari Catalina Mas.

La festa durà més de quatre hores. Hi hagué quinze participants, es donaren onze premis i actuaren fora de concurs els Cossiers d'Algaida, els Xeremiers de Sencelles i una parella de balladors professionals.

Gabriel JANER MANILA

Joventuts Musicals: Estiu 75

Ja fa cinc anys que les activitats estiuenques de la Delegació de Joventuts Musicals de Palma se centren

en els cicles de «Serenades d'estiu», concerts de solistes i música de cambra celebrats a l'aire lliure, dins el bellíssim marc gòtic del claustre del convent de Sant Francesc. S'havien convertit en una tradició molt ben rebuda pels melòmans (sobretot per la nombrosa colònia estrangera) i venien a omplir el buit quasi complet d'activitats artístiques i culturals que es produeix cada estiu. Doncs enguany no ha estat possible celebrar les Serenades a causa d'una desgraciada decisió de l'autoritat governativa, que no va voler atorgar el permís necessari amb el pretext que el Claustre no està registrat com a local per a espectacles públics. La repercussió a nivell nacional ha estat enorme: nombrosos periòdics i revistes (Mundo, Triunfo, Personas, Cambio 16, etc.) han comentat aquesta incomprensible mesura. Fins i tot periòdics francesos i anglesos han reproduït la notícia, amb el consegüent desprestigi per al nostre país.

Una altra important manifestació que volia celebrar Joventuts Musicals i que no es pogué dur a terme per falta de permís governatiu és la «Nit de la cançó per al poble», que s'havia de celebrar en el Velòdrom de Tirador amb la participació de cantants de tots els grups ètnics de la Península Ibèrica. Ens quedarem sense sentir Xavier Ribalta (català), Elisa Serna (castellana), Jei Noguero i Miró Casabella (gallecs), José Antonio Labordeta (aragonès), Carlos Cano (andalús), Oskorri i Fermín Valencia (bascos), José Alfonso i Francisco Fainas (portuguesos).

Els actes se s'han salvat d'aquesta mutilació programàtica han estat els següents: **14 de juny**, recital de violí i piano per Francisco Javier Joaquín i Angel Soler, molt interessant per la novetat que suposa aquesta combinació d'instruments. **23 de juliol**, concert de clausura del Curs Internacional de Música de Cambra celebrat a Palma sota la direcció del prestigiós violoncel·lista francès Roger Loewenguth. **25 de juliol**, recital del pianista xilè Roberto Bravo en el Claustre de la Cartoixa de Valldemossa. Va tenir molt d'èxit, amb assistència massiva de públic. Un detall molt emotiu va esser la interpretació, fora de programa, de la versió pianística d'una cançó de Víctor Jara, com a homenatge al poble xilè. **21 d'agost**, recital del pianista nordamericà Gilbert Boyer. **26 de setembre**, inauguració de la temporada de concerts 1975-76 amb un recital de Beethoven, per a violí i piano, dels artistes Gonçal Comellas i Antoni Besses.

El nostre cine-club, que ofereix habitualment dues sessions de cine mensuals, va interrompre les activitats durant el mes d'agost i quasi tot el setembre, i les va reprendre el dia 30 de setembre amb la projecció de **La prima Angélica**, de Carlos Saura.

J. M.

A INCA

II Festival de la Nova Cançó mallorquina

Per les festes anyals dels sants patrons Abdon i Senen, Inca va celebrar el segon festival i concurs de la **Nova cançó mallorquina**, la nit del 29 de juliol. En un marc molt festós i en un ambient juvenívola, aquesta segona edició va assolir una identitat i un grau de qualitat que, si prossegueix en aquesta línia ascendent, poden fer d'aquest certamen un exponent molt elevat de la nostra cultura musical d'avui que meresqui la confiança del jovent i de tot un ampli sector del poble, interessat en la promoció integral de la nostra expressió artística.

Cal subretxar especialment l'aportació de veus noves, de veus a punt de consagrar, de noves composicions que demostren ben a les clares que no ens mancaran en els anys venidors uns autors-cantants que, per una banda, sàpiguen recollir el llegat musical de l'avior i, per un altre costat, impulsin cap endavant la cançó nova que va florint en el nostre poble. Sembla que aquest festival d'Inca s'ha decidit ja per la promoció d'aquests nous valors, de les noves composicions, ja que antany la cosa restà una mica ambigua: s'havia convocat un certamen de música popular o «folk» i es van premiar unes cançons de nova creació.

El jurat, per mor de la qualitat indiscutible de moltes composicions i interpretacions, es veié en la incertesa a l'hora de proclamar guanyadors. A la fi, Miquel Angel Rubert, d'Inca, amb la seva cançó, **L'avi**, vertader poema musical, obtingué el primer premi. Quedà en segon lloc Pius Francoi, de Santanyí, i tercerament el grup manacorí «Calabruix».

Per cloure la festa, actuaren Bernat Forteza, inquer, que l'any passat guanyà el primer premi, i Maria del Mar Bonet.

Per properes edicions s'ha proposat que el participants presentin anticipadament lletra i partitura; que es facin dues presentacions de les cançons, una d'eliminatória i la final, només amb les seleccionades.

Finalment voldríem encoratjar l'Ajuntament d'Inca i els organitzadors a prosseguir aquesta mostra i certamen de la nostra cançó, l'únic d'aquest tipus a Mallorca, i a superar algunes deficiències que aiximateix notarem i que desdigueren del tot ben elevat de les cançons i dels participants. En primer lloc, que hom es preocupi més de la dignitat lingüística: ¿a qui se li ocoregué anunciar, p.e. al setmanari local «Dijous»: **II premit Ciudad d'Inca?**; ¿com és que es deixaren repetir

a un cantant ciutadà «temblorós», «a jo», etc.?, ¿per què els presentadors, ella i ell, no es preparen una mica, i també el regidor que presentà amb prou retard el Festival, i no ens féren les orelles amb uns forasterismes estridents?

Ja que Inca no en té massa, de manifestacions en la nostra llengua (encara és recent la controvèrsia sobre misses en mallorquí a Inca, amb la «preclara» intervenció d'un rector, amb flagrant contradicció amb la «Declaració» dels bisbes de les Illes), cal que les que s'hi celebren tinguin la dignitat educadora a la qual té dret el nostre poble.

LL. M.

DES DE MENORCA

Cançó 75

Enguany no hem tingut sort

Cantaria si pogués,
la cançó del temps i el lloc
que ara em toquen.

(Pere Quart)

Primer fou anunciada l'actuació de Lluís Llach i Francesc Pi de la Serra dins el programa dels Festivals de Música de Joventuts Musicals de Ciutadella d'aquest estiu, però no se'ls donà permís —no diré que fossin prohibides— per llurs actuacions. Per a substituir-los es va parlar de fer venir Maria del Mar Bonet, que igual que els altres cantants catalans sol omplir els locals tant a Maó com a Ciutadella, però no n'hem sabut res més.

Una solució podria haver estat agafar un parell d'avions i anar tots al festival de Canet, les «sis hores», però a la llarga haguera resultat massa car, i a més no tots teníem vacances. Anar-los a sentir a l'Olympia de París tampoc no és una solució acceptable.

Supòs que qui no ha donat el permís deu saber el que es fa, ja que si ha arribat a ser un «home important» deu ésser perquè sap molt i per açò mateix ha arribat a la conclusió —endevinada o no— que les cançons d'en Lluís Llach i en Pi de la Serra podien perjudicar de qualque manera a la joventut que els escoltàs... en la seva salut moral, per exemple.

Clar que en arribar a aquest punt neix un dubte: ¿és que la nostra formació moral és més fluixa que la dels barcelonins o lleidatans?, perquè allà

encara que trobin entrebancs segueixen actuant de tant en tant.

Aquesta vegada no s'han limitat a prohibir unes determinades cançons i exigir el programa de les actuacions sinó que ens han privat d'unes convocatòries artistico-culturals que bona part de la joventut agraeix com a cosa pròpia. Malgrat que tinguem una certa anomenada, la veritat és que no n'anam sobrats d'actes culturals, i sobre tot de plena acceptació entre la joventut que és on s'ha d'arrelar una cultura popular, com és la nostra.

Encara que les cançons interpretades siguin una creació personal seva en realitat també ho són nostra en la mesura que estan inspirades en una mateixa manera de sentir i veure la vida, i açò —al meu entendre— és la autèntica definició d'una cultura, en prohibir-los ens han tancat una sortida a les nostres pròpies manifestacions i açò és sempre traumatitzant i allisonador.

El proper estiu Joventuts Musicals haurà de cercar uns intèrprets més apropiats per la seva missió cultural. Tal vegada passarien per «l'Embut» si cantassin coses més estiuenques parlant del sol, l'arena, les ones, etc. I si fos possible en castellà o anglès.

D. SINTES

FAJAS *Reina*® CORSETERIA

J. Masdeu

Josep Tous Ferrer, 1 - Tel. 216033 - Palma de Mallorca

*al servei
de la dona
jove i elegant*

dona
corseteria

J. Masdeu
COLON, 62 - Tel. 216558
Palma de Mallorca

Ca'n Juan
de S'aigo

Casa fundada l'any 1700

Xocolata amb ensaimades calentes
Gelats i quemullars
Obert tot lo dia

C/. Fiol, 11

Tel. 211653

Ciutat

Crònica de Barcelona

Pobre des de la Rambla!

Vos jur que el mes de juliol i el mes d'agost vaig omplir una garba de planes on —amb amor i ràbia frescs i acabats de pintar— plorava (escriure ací és plorar) les meravelles que un estiu, que posava la pell de gallina, de calfreds i de desastres, m'havia produït.

Vos jur que aquella crònica era elíptica metafòrica i amarada de mots i frases que, ara per ara, degut a això de la parapsicologia «mal-bocí-decretat» diria la padrina) va volar (xxxxff!) sense deixar ni un brillant, ni una pudor de Chanel n.º 5, ni un muntet de cendres o d'ossets menjats per anèlids, platelmints o escòrporos.

(Avui el moix no ha pres la llet. Se m'ha acabat es tabac. Tret d'això res. Absolutament res com no sigui la fugida dels ocells, les tenebres dimítides, les negrors «benvingudes», les nits —ai! les in-acabables nits — les caigudes sense fons, sense fi, dona'm una cigarreta si encara te'n queden, usted!, jo?, si. I córrer. ¿Has corre-gut mai vora l'arc de triomf, a trenc de capvespre, fugint del griso, aquell vent tan prim que et penetra el moll dels ossos, fins i tot el mateix dia que l'Allende moria, ara fa dos anys, un dia fatídic, no me'n parlis, ja ho sé per experiència?)

Experiència? Experiència que et crema la pell, fatídic dia onze...)

Comprar una cotorra verda a la Rambla endolada de flors és un thriller de mel i sucre.

M'agraden els thrillers i som covardíssim. Hércules Poirot m'ha dit, abans que l'Àgatacristi l'assassini, que les digestines van molt bé per l'acidesa d'estòmac xop de iogurt i esperit engolit amb cura i desesperació diària. I ara! Per on me surts galana mia. Te poden tirar als fems.

Amb dues grapades vaig a la floristeria plena de «santsjorges» marcidets i arrengrerats que parlen de batlles triats a dits. No, és a dit. Ai! L'ull! Ha, ha, ha!

No sé on acabarem amb aquest «Ecrire in linguam catalaunicum is diferente» Ele! Per què diferent si els signes són els mateixos? No-ni-no, no-ni-no. El noi de la mare és un obrer de la construcció parat (com un 15% de companys seus) que vol jugar al segon «round» que fan les candidatures «unitàries i democràtiques» per aconseguir un sindicat de classe (hi, hi, hi. Calla cotorra que només vals 500 peles i no tens dret a la vida).

He comprat la cotorra plantada dins un cossiòl de terra de mata i m'han

dit que l'he de regar dos pics a la setmana com a la ira.

(I ara qui ens ma-ma-r-r-a? No ho sé. Un d'antic-nou. De sempre. No vull dir res dels directes. Yeah. També ens mana un altre. Un altre de nou? No un altre més. Ah. Vols xurros? No, gràcies. Tens tabac? No, se m'ha acabat. Vols patatetes? No. I caminar, amunt i avall, tot mirant el quadre del Miró per a l'«Avui», el diari, vull dir. N'han canviat un altre. Si? Un altre dels altres, si, dels altres del treball und ses relations. Ah, i el moix, que ha pres la lleteta? I a on el vau enxampar?)

Vos jur que he copiat 100 vegades tota la revista «Purita MMM Puriii» i no hi havia cap notícia de detencions, disbauxes, consells de guerra, frustracions, focs artificials, ni notícies censurables enllaunades made-in-Spai-ai!

1—M'agrada veure la terra grí.

2—M'agrada menjar tatxes amb verí.

3—M'agrada llibres censurats llegalí.

4—M'agrada comprovar que tot és possible ací.

Vos he dit quatre coses que m'agraden ¿Per què no m'escriuiu contant-me coses que vos agradin a vosaltres?

O si voleu me podeu explicar la felicitat, la joia, el plaer que sentiu d'esser ciutadans de Sud-Enllà on diuen que la gent no és rica, ni lliure, ni culta, ni desvetllada, ni feliç...?

(Aquí a prop. Tu també corres? Sí, ara correm tots. Però tu abans anaves darrera. Sí, però ara també corr amb voltros. Vols dir que vénen? No ho crec. Tens esperança? Allò que mai no es perd? Sí. Fa temps que ho vaig oblidar. On? I ara, de què t'ocupes? Corr. Ah, bon. Bof. Onais. Però en són molts... Massa. Massa, massa? Demagog Uix! Tu t'estimaves més el d'abans? Jo m'estimava les hortènsies, tal volta els paons daurats i els horabaixes que el sol moria dellà, dellà del mar però ara tant se me'n fot. T'has matriculat aquest any, no, ni tan sols ho he fet; per què? Deixem arribar al cap de setmana i dormir entre llençols nets i fins al migdia i veure el futbol per la tele (tòpic!) i llençar-me a l'aigua, pedra lligada al coll, blup! i ser per sempre més jo mateix, darling, si, vida, has fet cafè?, en vols? deixa'm dormir. I volar. I somiar. Saps per què l'han enxampat? Shut up! Com si no ho sabessis! Vine i menja; no posis la tele que no vull llagrimar, au, va, si, que donaran el telecalvari, no, no el posis! Cada dia és el mateix, sort que ara amb la rentrée el Club de Vanguardia ens durà Jazz i les Joventuts Mu-

sicals orquestres polaques i música bona. Que té que veure es cul amb ses témpores? I aquest moix que se vol prendre la lleteta se morirà. No, no parlis, no diguis això! Au, va, que n'ets de tou! Dos anys, dos anys li han caigut? Toda una vida. Sí, tota una vida de subnormalitat mos toca. Passejàvem per la Rambla, no la de Barcelona, no la de Ciutat de Mallorca, la de Poble, Nou vull dir, i hi haurà un deix de tristesa, dos anys de no-aire, de no-llum, tota una vida de no-vida, això no és vida, no: és la mort de cada dia, vols més cafè? Tenc els ulls com taronges, no puc dormir, vols que anem a fer un tomb? i farem voltes per carrers solitaríssims, no llegesquis el que diu als murs, és un pecat? Si, no te farem més sopetes de llet moix, tant se val!).

Bé, Hércules Poirot segueix fent de les seves. Ara me diu que això no és una crònica com les d'abans (que lluny l'abans!) i que me castigarà a veure «La corte del Faraón» (prohibida des de 1941 per «verda») i «Fresco fresquísimo» (el espectàculo más sexy de la historia del Paralelo).

M'ha castigat.

«Ai - ba - Ai - ba - Ai - bamos - para - la - es - la es - tu - pi - deza - que - mareo - que - cachondeo». Ho repetiren 6 vegades. El faraó ballava sevillanes, el Putifar tenia problemes d'impotència. I el públic. Un públic que al teatre Victoria se conscienciava educativa-culturalment amb Lorena i Gise-la que donen lliçons d'Anatomia promocionades per la Facultat (on sobren els alumnes) i mostren l'obertura cantant el Superestar (tant de temps prohibit) i ens fan creure que som al Lido de París sense passaport.

No puc pus. Tenc una plorera rabiosa perquè hi ha tantes coses per contar-vos: rondalles de prínceps que són coronats misters universos, històries de falzies que arrenen per l'asfalt convertit en jardins, contes de fades que netegen els barrots de les rialles amb «Centella» de Johnson, narracions de miracles de «love» i focs artificials d'un benestar majoritari esquitxat dolorosament d'hemoglobina.

A Bellaterra han obert el carrer de Marilyn Monroe

La bella terra és a prop.

De cada pic més a prop.

Fi de la sessió de setembre.

Barcelona, 23 de setembre de 1975

BIEL MESQUIDA I AMENGUAL
amb la col.laboració de Quim Monzó.

SALA PELAIRES

GALERIA D'ART

Damià Jaume

Octubre 75

PELAIRES, 63 TEL: 223696 CIUTAT DE MCA.

MATAS

Ybag..Varon

LINIA AVANÇADA PER HOMES
LINEA AVANZADA PARA HOMBRES
LIGNE AVANÇEE POUR MONSIEURS
LATEST LINE FOR GENTLEMAN

CENTRE COMERCIAL "LOS GERANIOS"

AL C/ **SANT NICOLAU** 20B
PALMA DE MALLORCA